

ELŐFIZETES:
Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatás vállalatánál és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Budapest, 1892. nov. 1.

Csendesen és meggondoltan, figyelmesen megfontolva és vizsgálva, de folyton előre haladva, soha nem pihenve, nem ingadozva, közeledik Lukács kereskedelemügyi miniszter ahhoz a gazdasági politikai célhoz, melyet Magyarország részére tűzött maga elé. Sok hűhó nélkül és a helyes közvélemény minden zajos kíséretét majdnem félve kerülve, egyengeti az utakat, melyek csaknem oly sziklásak és makrancosak, mint a Duna medre Orsova mellett, és a végcélhoz mély vágányokat fektet, melyeknek sokkal tovább kell tartaniok egy emberöltőnél és amelyek késő utódok számára is lehetővé fogják tenni a kényelmes járást az általa létesített ösvényeken.

Csak egy mellékeseményt hozunk fel példánul, hogy mint dolgozik kereskedelemügyi miniszterünk. A képviselőház közlekedésügyi bizottságának néhány nap előtt másfél millió forintnyi követelés felett kelle határoznia, melyet a miniszter a Dunaszabályozási műben egy láncszemet képező orsovai csatorna mélyítésére kért. Az előadó, Neményi Ambrus képviselő, világosan kifejtette e mélyítés hasznos voltát és különösen rámutatott a leendő nagy fontosságra, melylyel a csatorna birni fog az egész forgalmi összeköttetésre a szabályozott Duna és a Feketetenger között. Lukács csak néhány vezerszót vetett a vitába, de azok felvillanyozták az egész bizottságot és a jövőnek egy ragyogó képét tárták fel előttük. Nem a miniszter tártá fel ezt a képet, ő csak hallgatóságának képzelő és látó idegeit gerjesztette fel és hallgatói maguk alkották meg a képet.

Ez a mélyített s minden oldalról védett csatorna pompás kikötőt képez mindennemű és nagyszámú hajók számára, téli kikötőül és különösen a leendő eszményi Budapest előkikötőjéül is szolgálhat. És nem öncélt képez, hanem egy egyszerű eszközt közgazdaságunk kifejlődéséhez előre nem látható mértékben: Orsova nem csupán kikötőváros lesz, hanem átrakodó állomás is a magyar állami és román vasutakhoz, a kikötő és az átrakodó állomás hosszában raktárak, elevátorok, ipartelepek s különösen petróleum-finomító gyárak emelkednek. Egy ilyen finomítógyár már most is van ott, de mily nehézségekkel kell en-

nek küzdenie! Az orosz nyersanyag gyakran egész esztendőig uszlik, míg Bakuból Orsovára ér.

Orsovának egy ilyen kereskedelmi, ipari és forgalmi emporiummá való növekedésére nézve azonban kardinális előfeltétel egy vám- és kereskedelmi szerződés létezése Romániával, a mint viszont egy ily szerződés megkötése csak úgy lehet hasznos Magyarországra, ha a román nyers termékeknek olcsó behozatalát hazánkba ipari termékeinknek kielégítő fogyasztása által Romániában ellensúlyozhatjuk. Ebből pedig világosan kitetszik, hogy Lukács erőlyesen hozzálát, hogy amint tétő alá kerül a Szerbiával kötött szerződés, haladéktalanul feivétessenek a tárgyalások Romániával, a mire vonatkozólag, épen a kereskedelemügyi miniszter ipari és forgalmi politikája folytán, a feltételes körülmények lényegesen újja alakulnak.

Es mind eme logikus és alapos következtetések, a jövőnek ez a szin pompás és jelentőséges képe, egy kis mellékeseményhez fűződnek, a miniszternek egy bizottsági ülésen mondott egyszerű szűkre fogott szavaihoz.

Lukács Béla ugyanis nem szavai, hanem tettei szerint akar megítéltetni; dícséretet nem kíván, hanem csak igazságos megítélését szándéklatainak és a módnak, a melyen azokat keresztüli viszi. A nemzet érti őt, a törvényhozás szintén csendes, de termékeny működése napról-napra megerősíti az általános tisztelben és rokonszenvenben, a melylyel már miniszterre kinevezetésekor nyíltan és korlátlan mértékben az összes pártok által elfogadtatott.

A képviselőház munkarendje. A képviselőház pénzügyi bizottságában még csak a pénzügyminiszterium költségvetésének tárgyalása van hátra; mihelyt ez befejeztetik, be fog nyújtatni a képviselőháznak a pénzügyi bizottság jelentése a jövő évi költségvetésről. Ezután azonnal bezárják az országgyűlésnek mostani első ülését s utána rögtön nyílik meg a második ülés. Az alelnök, jegyzők és bizottságok választása legfeljebb két három napot vesz igénybe. A második ülés első ülésének egyikében a pénzügyminiszter be fogja terjeszteni a jövő év első negyedére szóló indemintásra vonatkozó törvényjavaslatot, a mi által azonban a jövő évi költségvetés rendes tárgyalása nem szenved halasztást.

A néptanítók fizetés emelése. Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter elhatározta, hogy az állami elemi iskoláknál alkalmazott néptanítók valamennyijének a törzsfizetését 400 frtra emeli fel. A szám-

szerint 1400-at megközelítő néptanítók legnagyobb része eddig is ekkora, sőt nagyobb, egész 700 frtig menő fizetéssel van ugyan dotálva, de mintegy 400-nak a törzsfizetése csak 300 frt, bár ezek javadalmazása is, a lakbérben vagy természetben lakáson felül, helyi vagy kor-pótlék címén kiegészül 400 frtra. Nyugdíjuk azonban ezeknek természetesen csakis a 300 frt törzsfizetés után számíthatók s ezért kívánja a miniszter a nyugdíjba be nem számítható illetményeket a törzsfizetéshez hozzácsatolni. Csak hogy van a dolognak egy nehézsége, t. i. a tanítói nyugdíj-törvény szerint, ha a tanítóknak a nyugdíjalapul szolgáló jövedelme emelkedik, köteles ennek az emelkedésnek 50 százalékát egyszer s mindenkor járulékul a nyugdíj-alapba befizetni. Ekkora összegnek, 50 frtnak, egyszerre való levonása pedig némely tanítótól nagyobb áldozatot kívánna, mint a mennyit a 400 frt után járó nyugdíj ér, sőt, mint a mekkorát egyáltalán teljesíthet. A miniszter tehát a tanfelügyelők útján megkérdezte az érdekelt tanítókat, ohajtják-e törzsfizetésüket 400 frtra emeltetni, ha igen, hajlandó nekik megengedni, hogy az 50 százalékos járulékot 20 havi részletben röhassák le.

Tisztújítás Zentán.

Zenta, 1892. október hó 25.

Évtizedek óta nem esett meg restauráció oly csendben és oly meglepédesére a képviselőtestületnek és a közlakosságnak, mint az okt. 25-iki. Ezen a napon végleg elsimultnak látszott az a hosszú ideig dühöngő pártküzdelem, az a szerte csapongó szenvedélyes személyeskedés, mely rendszerint egyes tisztviselők ellen irányuló haragban és a sokszor ki nem elégitett egyéni aspirációkban lelte tápláló tüzét. Mikor csupán személyek forognak a kérdésben, éppen akkor nem személyeskedik senki.

Pedig aki ismert politikai életünknek az utolsó két évtizedben kifejlődött, változatokban gazdag, izgalmas multját, az sohasem hitte volna, hogy ez az alappában felforgatott társadalmi élet, ezek a késhegyre menő éles ellentétek, valamikor ilyen békés kiegyenlítést fognak találni. Eddig és máskor az általános tisztújítás az általános elkeseredettség, boszu és gyűlölet csiráját termé meg, ma az általános öröm, kiengesztelődés és béke napja lett. Azelőtt városi közgyűléseink a legféltelenebb rakoncátlanságról tettek tanúságot. Ez a politikailag túlérett lakosság önkormányzati jogainak érzetében és ennek önhatalmu tulterjesztésében annyira ment, hogy megakadályozta a fenhatósági rendeletek végrehajtását, nem enge-

A „BÁCSKA“ tárcája.

Égy emlékkönyvbe.

Egy-egy édes titok mindenki szívében

Jól érejtve vagyon, tengernyi mélységben;

Mit a szív megőríz, a nyelv el nem árul;

Örök titok marad: soha fel nem tárul.

Tünekény eszménykép! . . . mely a képzeletben

Amikor akarjuk, mindig élénk lebben;

Mindig egy s ugyanaz; de eltűnni látjuk,

És a valóságban soha se találjuk!

Legyen hű Tohozád titkolt szent eszményed,

Bizton teljesüljön vágyteljes reményed;

S a mi sok ezernek meddő, pusztá álom,

Valósággal birjad: szívémből kívánom!

Nagy Pista.

A SZERELEM BOLONDJAI.

Azt a komédiát, amit Jókai írt a szerelem bolondjairól, az élet eljátszta százszor azelőtt, eljátszta százszor azóta, különféle tragikomikus bővített kiadásban.

Aki az életbe nem ismerős, az legylen boldog a fantáziájával, rendezze be koponyáját gyárilag, bolondosan vig és szomoruan tragikus történetek gyártására, dolgozza föl a hasból szedett szövevényes históriákat

fantáziája kohójában, tálalja ki az olvasónak bengáli tűzvilágítás mellett: az igazi élet a legegyszerűbb esetével, amit a méhéből kidob, — csuffa teszi. Az élet, ah, ez a mester, a ki dolgozik, aki remekül alakítja, formálja és bevégzi az ő történetét.

Csak meg kell látni urak.

Például tessék fantáziával nyélbe ütni egy ilyen históriát, mint amit elmondok. Tessék megpróbálni. Pedig ezt így, amint cikornya nélkül elmondom, az élettől kaptam, van benne szomorúság is, a java azonban bolondság. Emberek bolondsága.

Egy fiatal szegedi asszonyka mutatott nekem a napokban egy levelet. Elolvastam, rejtélyesen hangzott, ami benne írva volt, nem értettem.

— Várjon csak — szolt szép kis barátom — majd ráépittem a történetét.

Szeretreméltó fecsegéssel kezdte meg a történet építgetését a szép asszonyka, aki azzal nyitott bele az elbeszélésbe, hogy az a boldogtalau asszony, akitől ezt a levelet kapta, az ő néje. Annál inkább érdekelt a dolog.

Nos, hát ott kezdődik, hogy az ő néje ezelőtt 19 évvel gyönyörűséges szép leány volt. Szőszke, szép feje volt, kék szeme és mindig arról álmodott, hogy ő csak szerelemből megy férjhez. Az álom egy napon teljesült. Előjött egy becsületes ember, csinos is volt, nemes magatartása s nagyon jövedelmező üzlete volt. Ránézett a lányra s a lány azt mondta: ezé az emberé leszek.

Budapestre mentek lakni. A fészkek igen fényes volt: boldog benne a fiatal asszony, aki szerelmes szívvel ment férjhez. Az ura egyszerű üzletember volt, de mint egy poéta, úgy etette a fészke madarát: a tenyeréből. Gyönyörű, részegítő élet volt. Az asszonyka egy kissé halványabb lett. A nap megfogta a színét. Az a nap, mely boldog szerelmes pár ember fészke fölött szokott ragyogni nappal is, éjjel is.

Ekkortáiban volt a háznál egy igen nyájas arcu és igen tisztességes társalkodónő: egy elszegényedett s nyugalmazott főhadnagy törvénytelen lánya, nem éppen fiatal, lehetett 26 éves. Ezuttal a fészek konyháját is vezette.

Szóval az ifjú asszonyka egész madár volt, nem volt egy csöpp gondja se. Nagyon szerette a Máté kisasszonyt, amiért az olyan ügyes volt. Egy napon Máté kisasszony összehajtogatta a ruháit szépen és fölmondott. Mondott valamit: tán azt, hogy elmegy hazra, a vén katóracák, aki nem tudott neki nevet adni, be kell fogni a szemét, vagy egyebet mondott, hiszen az mindegy, csak hogy elment. S ilyen jó Mátét többé nem kaptak.

A fiatal asszonyka elbetegesedett, ami a szerelmes férjet kétségbeejtette. . . A szerelem köztük, a sziveik közt olyan tiszta volt mégis, hogy nem volt még virága. Már innen-onnan két esztendeje is elmúlt. Az orvosok azt mondták, hogy a halvány, fiatal asszony menjen fűrdőbe.

Akkor még voltak fiatal asszonyok, akik sirtak, ha arra itélték őket, hogy fűrdőbe kell menniök. Akkor még voltak madárszívű asszonyok, akik örökökön örökké csak a fészek pelyhében szerettek ülni, ha néha ki is reptültek, csak ott keringtek éppen a fészek körül, alig néhány lépésnyire.

Szegény, halvány kis hösnönk se akart mozdulni. Azt mondta, igenis, elmegy, de csak úgy, ha a fészket is vele viszik s benne lesz az ura. Igen ám, ha ez menne. Ha csak úgy ellehetne vinni egy szobás pesti lakást, mint a madárfészket a fáról, — egy tenyerben. És ha az üzlet is nélkülözhetné a férjet, aki nemcsak szerelmes ura öneki, de üzletember is. Nem lehet, nem lehet.

Szegény halvány asszonyka végre engedett. Egy szegény, özvegy asszony kíséretében, aki gyermekkeretészno volt, megkezdte a fűrdőzést.

Az első saison elmúlt: a szerelmes asszonyka mindennap kapott szerelmes levelet az urától, mindennap

delmeskedett a bárhonnan érkező és vélt érdekeivel ellentétes parancsnak, amely lakosság tanácsot, polgármestert minduntalan felfüggesztett, mely már rászolgált és ismételve fenyegetve lett a kormánybiztosi kényszerhatalom behozatalával, mely az eszközt is alig válogatta, hogy szabadságában korlátozást ne szenvedhessen és az antiszemitikus, meg szocialisztikus elvek által félvezetett, közel állott ahhoz, hogy kitörjön; ez a közlakosság most eljött az urnához — kibékülni. Senki nem kapacitálta a másikat, senki sem közeledett a másikkal és mégis mindenki egy véleményen volt, mindenki egyet akart — jó adminisztrációt szerezni városunknak. A legtöbb esetben még szavazni sem akartak a pártok és így történt, hogy majdnem minden választás egyhangú felkiáltással dőlt el.

Még nem felejtettük el azt a kiméretlen harcot, melyet a közgyűlésnek zöme a polgármester és a tanács ellen folytatott, még élénk emlékeztünkben lebegnek azok a közgyűlési „jelenetek”, melyeknek pártját önkormányzati testületben bárki is felmutatni alig képes, még nem kevesen gondolnak arra a kellemetlen érzést keltő híresztelésekre, melyeket a napilapok civakodásainkról hoztak, még most is megborzással emlékezünk az újságharcokra, melyek a helyi lapokban lefolytak, a sajtóbíróknak pedig annyi dolgot adtak, még mindenről tudunk beszélni, ami városunk hírnevét pengengérré állította — és azóta és most a rend, a béke, az egyetértés, kölcsönös megbecsülés, elismerés és tisztelet jeleiről referálhatunk.

Megunták-e a küzdelmet, kifáradtak-e benne, vagy beismerésére jutottak sokan annak, hogy virágzó városunk kulturális és gazdasági fejlődése veszélyeztetve van; belátták-e többen, hogy demagógoktól vezetett az igaz ellen szállottak sikra és védelemre? annyi elvitázhatatlan, hogy a háborgó tenger hullámsapta felületét most egy engesztelő, csillapító olajréteg fedi, mely hallgatásra és talán nyugalomra készíteti az eddig felbőszült elemet.

Hogy mi okozta ezt a hirtelen, a legváratlanabb és legszokatlanabb időben történt gyökeres változást, azt találgatni igen, de megfejtani alig lehet.

Igaz, hogy a pártvezérektől vezetett és gyakran félvezetett közönség szeme kivilágosodott, tisztán látó lett, igaz, hogy pártelvek és programok, ígéretek és kecségetések többször nem váltak be, igaz, hogy kompetens fórumok lelkiismeretes vizsgálatok után tisztában állították elénk a tisztát és jellemeset, vétkeket a vétkeket, mégis csodálatos dolog az, hogy ennyi és ily hosszán kitartó vizsály után a kedélyek olyan készségesen és egyetemlegesen tértek a higgadt megfontolás, az okos ítélet útjára, mint a hogyan megtették.

Könnyű volt évekig támadni a fenálló rendszert és tanácsi szervezetet, könnyű volt az a sok alaptalan gyanúsítás is, mely a támadókat együttes munkára és összetartásra serkentették, de nehéz lehetett volna az ellenkezést továbbra is fenntartani akkor, midőn mindenki, aki látni tud és akar, belátja, hogy minden gyanúsítás csak ráfogás, minden küzdés hiába való volt.

Gazdag városunknak finánciái, melyek már pótdadóval fenyegették a közterhek viselőit — mert

ilyen mai napig ismeretlen fogalom Zentán — annyira javultak, gazdasági viszonyaink oly rendezettek lettek az utóbbi években, hogy félmillió koronára terjedő évi budgetünk 14,000 korona mutat fel. A jogkereső felek igényei a városházán olyan igazságos és gyors kielégítést nyertek, hogy fő- és alispáni nyilatkozatok és elismerések városunkat legjobban adminisztrátnak jelezik az egész megyében. Ügydarabok restanciái ebben a közigazgatásban évek óta elő nem fordultak.

Igazságos tehát, hogy a város is elismeréssel lett legyen utolsó ciklusbeli és kivétel nélkül ujonnan megválasztott tisztviselői iránt.

Legjótékonyabb hatást gyakorolt azonban az a jóindulatú érdeklődés városunk iránt, melyet a megye és különösen Schmausz Endre alispán tanusított. Olyan tapintatosan és eszélyesen járt el az alispán, hogy tőle az érdemet az új viszonyok megteremtésére nézve elvitálni nem lehet.

Zenta város nem igen pazar az elismerés nyilvánításában, de a választásoknak ilyen közmegelegedésre történt lefolyásáért nem kimélte a hálát jóakarataért. Egyhangú lelkesedéssel jegyzőkönyvi elismerést szavazott alispánjának és fényes sikert ígérő fáklás menettel akarta kitüntetni. Kár, hogy a kedvezőtlen időjárás miatt ezt a megérdemelt hódolatot nem nyújthattuk Schmausz Endre alispánnak.

Nagy és ritka fényű volt az a bankett, mely a restaurációt követte. Sikertült tóztok közül azonban legszellemesebb volt az, amelyet Schmausz Endre alispán szónoki hévvel és tehetséggel tartott. Örökemlékü Boromisza Tibor jankováci plébános tóztja, ki öcsésének polgármesterré történt újlagos megválasztása alkalmából 1000 koronás alapítványt tett a helybeli gymnasiumba járó ide való illetőségű tanuló részére.

A bankett jó hangulata sok ellenséges viszálykodást szüntetett be. Általános volt itt az a kívánság, hogy Zenta szétmálló társadalmi élete olyan összetartóvá legyen, mint amelyet ez az estély jelenlévői keblükben éreztek.

Megválasztottak: Polgármester: Boromisza János. Főjegyző: Dudás Lajos. Városi jegyző: Ormos Kálmán. Főügyész: Szárits Bertalan. II. od. ügyész: dr. Freund Sándor. Tanácsnokok: Lukács István, Buday Dezső és Kiss Simon. Számvevő: Czabaffy János. II. od. számvevő: Branováczy Ignác. Árvaszéki ülnökök: Lovász Andor és Peczarszky György. Községi bíró: Szárits Géza. Alkapitány: Bán Lajos. Rendőrfogalmazók: Komáromy Béla és Kuty Lajos. Házipénztáros: Guelmino Alajos. Ellenőr: Babócs Andor. Adópénztáros: Branováczy János. Könyvelő: Suber Endre. Adótisztviselők: Korhecz Lajos, Burány Pál, Horváth Gyula és Barsi Miklós. Földadó-nyilvántartó: Zsarkó József.

Szerbek gyűlése.

Említettük lapunk múlt számában, hogy szerbjeink egyrésze a nemzeti párt néhány szerb korifeusának egybehívására értekezletre gyűlt össze. Az értekezlet lefolyásáról a következőkben adjuk részletes tudósításunkat: A népgyűlés 11 órára volt meghíva, azonban 11¹/₂ óra volt már, a midőn összegyűltek s a midőn a népgyűlés megnyitott. Az egybegyűltek száma körülbelül 150 lehetett s azok is többnyire ellenzéki parasztok, az

itteni intelligens elem — egy pár ellenzéki főkorifeust kivéve — nem vett részt. Az egybegyűltek Radulovits Koszta üdvözlővén, felhívta, hogy maguk köréből egy elnököt válasszanak, a ki a népgyűlést vezesse, maga részéről Lallosevits Jakabot ajánlja, ki annak egyhangulag meg is választott. Lallosevits Jakab felhívja a gyűlékezetre, hogy egy jegyzőt is válasszon, maga részéről Eremits Bogolyubot ajánlja, mire ez jegyzőnek meg is választott.

Lallosevits Jakab, mint elnök bemutatja a hatósági biztost s azután néhány szóval az egybehívás célját jelezvén, fölkéri dr. Drakulits Pált, hogy a napirendre kitűzött ügyet adja elő. Dr. Drakulits Pál előadó mindek előtt röviden előadja mindazon fontosabb történelmi mozzanatok, melyek a szerb nép egyházi önkormányzatának jelenlegi szabályrendeletét megelőzték, kezdve a szerbeknek Csernojevits Arzen pátriárka vezetése alatt történt ide jövetelétől. Az egyik-másik pátriárkát fel-említvén, Ivackovits Prokop pátriárka nyugdíjaztatásáról, valamint Angyelits Germán kinevezetéséről olykor nyilatkozott, hogy az törvénytelenül történt, mire Gyurisits György főjegyző, mint kiküldött hatósági biztos, a törvénytelen kifejezés használatát kifogásolva, figyelmeztette, hogy az ilyféle kifejezéseket kerülje s hogy szorosán a napirendre kitűzött tárgyhöz, vagyis a szerb egyház kormányzati szabályrendelet javaslatának bírálatához tartsa magát, egyben megjegyezte a biztos, hogy miután mindkét előbb felhozott történelmi esemény annak idején Felsőes királyunk legfelsőbb megerősítésével látott el, törvénytelennek nem jelezhető. — Midőn pedig nevezett előadó ezen figyelmeztetés ellen — hivatkozva az ő képviselői immunitási jogára — tiltakozott s ezt az egybegyűlt nép köztetszettel is fogadta, ismételtlen figyelmeztette a hatósági biztos, hogy ha hasonló kifejezésekkel tovább is fog élni s ha a nép nyugodtan nem fogja magát viselni, a népgyűlést fel fogja oszlatni.

Nevezett előadó erre beszédét tovább folytatva, áttért a szerb egyházi zsinaton tárgyalandó bíróságos egyházkormányzati szabályrendelet javaslatának bírálatára, előadván, miszerint a kérdésben forgó javaslat felette káros és sérelmes a szerb népre, mert vele a szerb egyháznak eddigi legfőbb sarkalatos jogainak megnyirbálása, a polgári elemek az egyház kormányzatából való kizorítása s a papi elemek tulsulyra vergődése céloztatik, miért is indítványozza, miszerint ezen népgyűlés az imént említett javaslat ellen tinnepélyesen tiltakozzék, s az iránti kívánatát nyilvánosan fejezze ki, hogy kiváltkép a javaslatnak azon pontjai feltétlenül elvetessenek, a melyek a szerb népek legfőbb jogait sértik és pedig: azon pont, a mely olykép intézkedik, hogy az egyes hitközségek örökös és természetes elnökei a plébánosok legyenek; továbbá azon pont, mely a consistorium kijelölési jogát kimondván, a plébános szabad választását korlátozza; ugyszintén azon pont, melylyel kimondatnék, hogy plébánosnak csakis az illető egyházmegyebeli pap választható; továbbá, hogy a nép által javadalmazott segédlelkészeket a consistorium kinevezné; ugy azon pont, a melylyel a főesperes választási jog a néptől elvétetnék; továbbá azon intézkedés, hogy a papi képviselőt a zsinatra csak a papok választanak; hogy az egyházmegyei gyűléstől a consistorialis tagok választásának a joga — a püspök kijelölési joga folytán korlátozottnak; továbbá azon intézkedés, hogy a kongresszus képviselőitől 30 éves életkor kívánatnak, holott az országgyűlési képviselőknél 24 év is elég; s végre mivel a javaslat az egyházi kormányzati közegek választási jogát a népek nem biztosítja.

Az előadó beszéde után az elnök kérdést intézett, vajjon kíván-e még valaki a kérdésben forgó ügyhöz szólni. Stojkovits Zachariás jelentkezővén, beszédét avval kezdé, hogy mindenekelőtt kifogást tesz a népgyűlésnek ily fontos ügyben olykép történt egybehívása ellen, hogy egy politikai párt vette az egész ügyet a maga kezébe, holott a kérdésben forgó ügy politikai pártkülönbség nélkül az egész szerb népek közös érdekű ügye, ő pedig éppen azokat a polgártársakat nem látja jelen, a kik eddig legnagyobb érdeklődést tanusítottak a szerb egyházi önkormányzati kérdésekben s így ezen népgyűlést — miután a leghivatottabbak maradtak el az ilyféle egybehívás miatt — nem tekintí a helybeli szerb

irt szerelmes levelet az urnának, egyéb nem történt. Egy kissé gömbölyűbb lett az arca s volt egy kis rózsás köd rajta, mely mire a következő fűrdő-saison bekövetkezett, ismét elszállott.

Utra kelt ismét, mint a vándormadar, a hűséges özvegy asszonnyal. Elkísérte a férje, a ki boldogtalannak érezte magát és sirt, mint a gyermek, mikor újra elváltak két-három hónapra. Nem is igen hosszú időre, mert időközben kétszer-háromszor is meglátogatta. Ez az egyszerű tisztelet, bálványozta a törékeny kis asszonyt, gyöngéd, udvarias volt, mint egy rajongó szerető.

S ez így ment, már beletörődtek ebbe a vándorlásba; vitték és hozták a légies teremést, mikor lombosodott a fa, már uton voltak vele, mikor hullani kezdett a levél, ismét utban voltak vele — haza. Mikor lehullott a szerelmes asszonyka arcáról a rózsás, tavasz volt, mikor újra berózsásodott halvány arca a fűrdő-fenyő-erdei között, akkor elkezdett hullani a levél. Mig egyszer belefáradt s ezt mondta az urnának:

— Ugy-e bár édes fiacskám, ha nem lenne több tavasz, nem vinnétek el engem soha többé hazulról?

Majd megette az a bolondos, szerelmes ember s azt mondta:

— Te, te, hű madaram, ha tavasz nem volna, hogy nyílnék ki akkor az én egyetlen virágom?

Két tenyerébe vette gyöngén, egyetlen virágának szépséges kis fejét, amely ezután ismét megszűnt bánkódni.

Könnyű volt ennyi szerelemmel, ezzel a kis asszonnyal elbánni. Ujra elment, újra megjött s egyszer csak azt vették észre, hogy a hősünk egyetlen virága már vagy tízennyolcszor nyílt ki újra a fűrdőn. Szegény virág, biz' már hervadozott és a szerelmének hajtása nem volt. De már erről le is mondott.

Ujra tavasz lett s elvitték tizenkilencedszer is a bankár ur virágát a fenyvesek közé kinyílni. Mellette

volt a hű cseléd és látta az uton minduntalan férje könnyező két szemét, ugy, ahogy azok az elváláskor réa tekintettek.

Ez a könnyező két szem ránézett minden este, álmaiban is előtte fénylettek... S egy napon a következő levelet kapta a fűrdőbe a férjétől:

„Szegény Imádozt Marim!

Imádlak, de el kell tőled válnom. Erősítsd meg a szivedet, ha megtudod, hogy milyen bűnös vagyok, nem fog az fájni. Már most nem maradhatok a bűnemtől, mert a bűnhődésem órája itt van, te majd elitélsz engem, igazságosan ítélj el, de ne olyan kegyetlenül, szegény imádozt Marim, hogy a te szíved egy pillanatig is fájjon.

A te szíved a társadalmi rend és családi szentség szerint, én megcsaltalak téged, de az én szívem szerint nem csaltalak meg. Ma is téged imádlak. A szívem azonban meg kellett osztanom amaz örök törvény szerint, ahogy a családalapításra teremtett férfi szerekre lehet egészen egy asszonyé, de a szíved meg kell osztani, fele a családé.

Bocsáss meg szegény Marim, egyéb védelmem nincsen: hallani akartam saját gyermekem nevetését. Nem örültsz ez, Marim ez az ősember hangja, aki visszaakarja hagyni a földön örökké a szíve dobogását, a szeme színét, a vére forrását...

Őt gyermekem nevetését hallom, ha kívánnád szegény Marim, elvinném hozzád őket, hogy tegyék össze kicsi kezecskéiket és kérjenek bocsánatot apjuk számára s a szegény Máté számára, aki az anyjuk. Ne átkozd őt Marim, imádj a gyermekeit és boldogtalan, hogy nincsen nevük.

Eddig meg voltam bűnösökkel és kettős boldogsággal: veled és gyermekeimmel, de bűnhődésem órája itt van.

A kis lányom menyasszony, Annácska a neve, 17 éves. A vőlegénye egy igen előkelő fiatal ember.

Annácska nem tudja, hogy neki nincs egyéb neve, csak Annácska.

Érted e, Marim, nevet kell leányomnak adni, hogy boldog lehessen.

Szegény jó Marim, imádlak, de el kell tőled válnom.

Ez volt a levélben, amitől a törékeny asszonyka nem halt meg. Ugy viselte magát, mint egy hős, amint Annácska édes apja akarta; visszaitélte neki a nevet, szabadságát és egészen úgy viselte magát, mintha nem fájt volna a szíve.

A Máté, a néhai való katonatiszt törvénytelen leánya pedig bankárné lett, miáltal a kis Annácska és többi testvérkéi nevet kaptak.

A szegény „egyetlen virág” nem jár azóta a fűrdőbe, hanem a rózsák megjelentek azért az arcán, különösen azon a napon, mikor hallotta, hogy Annácska férjhez ment. Annácska bizonyosan boldog.

Az életnek azonban még így se tetszett a dolog. Ez nagyon közönséges volna így.

A kis bankárné, a jó Máté, Annácska édes anyja, a múlt évben meghalt. Hősünk impozáns márvány-szobrot emeltetett gyermekei anyjának s a napokban fölkereste elhagyott „egyetlen virág”-át.

— Nos, már most érti ezt a levelet? kérdé kis barátom, az érdekes történetet félbeszakítva...

— Igen, igen, értem, az ön boldogtalan néne azt írja ebben most, hogy a férje megkérte feleségül.

Ez van a levélben, mely tele van a szegény, beteg Mari lelkének vergődésével... Még habozik, de ha majd elmennek hozzá a kis Annácska testvérei összetett kezekkel... akkor, akkor?

Békfi Antal.

Melléklet a „Bácska“ 87-ik számához.

polgárok általános népgyűlésének. Szóla a maga részéről az előadónak fentebbi indítványát helyesli ugyan, de legalább azt javasolná a népgyűlésnek, hogy a maga részéről kiküldendő bizottság útján hívja meg az ezen hitközség kongresszusi képviselőit, úgy a polgárit, mint a papit s hogy idejövételük esetén fenti resolúciójukat velük közölve, becsületszavukat kérjék arra, hogy a legközelebb összeülő egyetemes zsinaton az egységes egyházkormányzati javaslat ellen a resolúció értelmében fognak állást foglalni.

Az elnök erre a szólót izgatottan rendre utasítja, szemére vetvén, hogy csak azért jött a népgyűlésre, hogy a népet izgassa és pedig politikai célokból. Miután ennek következtében a kedélyeket felizgatva látta a h. biztos — kénytelen volt az elnököt rendre utasítani, s úgy őt, mint Szojtkovits Zachariást figyelmeztetni, hogy a helyi politikai viszonyok feszegedése — jelen népgyűlés tárgyát nem képezvén, azt meg nem egedi.

Erre az elnök a Szojtkovits-sal szemben használt „izgató“ kifejezését visszavonván, fölkel dr. Drakulits Pál előadó és az általa már előterjesztett indítványhoz még hozzáfűzvé, hogy indítványa, elfogadás esetén az ezen hitközség kongresszusi képviselőivel jegyzőkönyvi kivonat útján közöltessék.

Több szólni kívánkozó nem jelentkezővén, az elnök a népgyűléshez azon kérdést intéz, hogy elfogadják-e az előadó által előterjesztett indítványt, minek következtében az egyhangulag el is fogadtattott. A népgyűlés ezzel déli 12 órakor véget érven, az egygyűltek nyugodtan szétoszlottak.

Helyi és megyei hírek.

Lapunk szerkesztősége és doctor Balogh Ernő ügyvédi irodája folyó évi november hó 1-től kezdve a Haméder-féle ház emeletén lesz (az apáca-zárda mellett). Miről dr. Balogh Ernő úgy a „Bácska“ t. munkatársait, mint ügyvédi irodája ügyfeleit ez uton is értesíti.

Halottak emléke. Mindszentek estjét elhunytjaik emlékének szenteli a kath. világ. A rákövetkező nap, a „halottak napja“ a halottak ünnepe. Egy nap egy esztendőben, a kegyelet napja. Megelőknélkül ilyenkor a temetők, kimegy boldog boldogtalan a sírok világába, akár van ott halottja, akár nincs. Hiszen oly jól esik néha eltelni a mulandóság szomorú gondolatával! — Idén az időjárás is kedvezett az ünnepeknek. Egészen tavasziasan sültt a nap s a közönség csak úgy tödült ki a Rókus temetőbe. Mindszentek estjén a sírokon ezer és ezer mécs csillogott, fel voltak koszorúzva a keresztek, felvirágozva a sírok és annyian jártak föl alá a temetőben ekkor, hogy csak úgy tolongott a közönség. Mindszentek estje a halottaké, az elhunytak emléké.

Kinevezések. Sándor Béla, mint Bács-Bodrogh vármegye főispánja, a Putnik Rezső lemondásával megüresült ideiglenes alszámvevői állásra Khloyber Lajost, helybeli cs. és kir. zászlóaljbeli főhadnagyot nevezte ki.

Kinevezések. Sándor Béla főispán Vujevich Lajos végzett joghallgatót közigazgatási szakornokká nevezte ki s szolgálatára a zombori szolgabírószághoz osztotta be.

Kinevezések. Schmausz Endre, Bács-Bodrogh vármegye alispánja, ideiglenes minőségű díjnokokká kinevezte Schaffner Lajost, Alföldy Vilmost és Barak Antalt.

Meghívó. A zombori koreoszlázó egyesület 1892. évi november hó 6-án (vasárnap) d. u. 3 órakor a városláza kistermében ez idei rendes közgyűlést tartja, melyre az egyesület tisztelt tagjai ezennel meghívattak. Kélt Zomborban, 1892. évi október hó 24-én. A választmány.

Villamos vasút Szabadka és Palics között. Szabadka város és Palics-fürdő között villamos vasút létesül, melyet már a jövő évadban átadnak a forgalomnak. Az összes munkálatok kivételével a budapesti elektrotechnikai vállalatokat bízták meg. — A vasutnál földfeletti vezeték alkalmaznak. Hazánkban ez lesz az első helyi érdekű vonal, melyet villamosággal tartanak üzemben.

Gyászhir. Bodnár Imre szegedi (azelőtt apatini) kir. közjegyző, tegnap — Zomborba érkezett távirat szerint — rövid betegeskedés után meghalt.

Kolera a megyében. A kolerajárványra vonatkozó tudósítások egyre kedvezőbbben és kedvezőbbben hangzanak. Magában Titel községében, ahol legelőbb lépett föl a veszedelmes betegség s a honnan — úgy látszik — a legkérelmetlenebb óvintézkedések dacára is átragadt egyik-másik községbe, az utolsó négy napon sem fordult elő megbetegedés. A vármegye egész területére vonatkozólag csak Moholtól és Ó-Becséről érkezett kedvezőtlen tudósítás. Előbbi helyen egy Popovits Péroné nevű asszony betegedett meg a kolera tünetei között; utóbbi helyen meg egy Prkoszovicski Nikola nevű ember meg is halt ily tünetek között. Az Ujvidékről vett tudósítás szerint a kolera ott is megszünt; október hó 27-ike óta nem fordult elő megbetegedés.

Akinek nem kell az orvos. Ó-Becsén hekkkel ezelt megmárt a veszett kutya egy kis lányt, a Petrényi István 14 éves leányát. Csak a kezén ejtett sebet az eb s az apa nem akarta e miatt az orvosi tudományt igénybe venni, ő maga gyógyította a sebet. Ennek aztán az lett a következménye, hogy a leánykán kiütközött a napokban a viziszonny, amibe bele is halt a szerencsétlen.

Esküvő. Feuermann Manó m. kir. adótszít nov. hó 6-án reggeli fél 9 órakor vezeti oltárhoz a helybeli izraelita imaházban özv. Kohnné sz. Goldfahn Laura asszonyt.

A szabadkai vizsgálat. Említettük lapunk múlt számában, hogy Kállay Albert Szabadka főispánja, váratlanul Szabadkán termelt egy miniszteri szántiszt kíséretében, hogy a városi pénztárakat meglepve megvizsgálja. Ugy látszik azonban, azon gyantukok, a melyek erre az intézkedésre alapul szolgáltak, nem bizonyultak valósnak. Két napig tartott a vizsgálat. Az eredmény az, hogy minden rendben van. A pénztárakban egy krajcár hiány sincsen. Az utolsó krajcár megvoltak a számadások, a könyvek és a kasszában talált összegek. Csúpan azt az egy ténny kifogásolta a vizsgálat, hogy a házipénztárnok kauciója az általa kezelt házipénztárban van elhelyezve. Ezt a biztosítékot tehát áttették az árpapénztárba. Ez a vizsgálatnak az egyik része. Ennél

a főispán is jelen volt. A pénztárvizsgálat befejeztével a főispán hazament Szegedre, szigorú utasítást hagyva bátra Gunda Zoltán miniszteri szántiszt kiküldöttnek a múlt évi zárszámadás és az erre vonatkozó összes iratok megvizsgálására. Mert a följelentés szerint, ami a miniszterhez tétetett, főképen a zárszámadás egybeállításánál történtek volna főbenjáró hibák és tussolások. Nem kevesebb mint 13 pontban vannak felsorolva azok a följelentés alapján tett miniszteri észrevételek, melyekre vonatkozólag a vizsgálatnak kiterjednie kell. De azok a hibák, amik történtek, inkább felületességre, de semmikép sem büns kezelésre vezethetők vissza. Például az egyike a legsúlyosabb vádagnak, hogy a javadalmi pénztár bevételeiből a tanács a kincstári bérletek után eső tartozásra bizonyos összeget fordított, anélkül, hogy azokat előbb a házi pénztárba tette volna át. Szabadka tavaly nem kevesebb, mint 60.000 frtot fizetett rá a bérletre. Hát ennek a nagy hiánynak a fedezésére vette igénybe az ottani hatóság a pénztárt, de mint a vád mondja, nem a rendes formák és szabályok mellett. Állítólag ilyen és ehhez hasonló belkezelési rendeltenségekről volna csúpan szó. A vizsgálat még vagy egy hetet fog igénybe venni.

Eljegyzés. Pollák József Kémesről, eljegyezte Zomborban Kramer Kornélia kisasszonyt.

Bucusi bál. A szeghegyi ifjuság november hó 6-án (vasárnap) az ottani buscu uapján a Weber-féle vendéglőben buscu bált rendez.

Eltűnt. Franzel szül. Fischer Hermina, egy köztszeteleiben álló öreg asszony a napokban eltűnt. Eszék felé vette útját; a vonaton indult el, de Eszékre nem érkezett meg s most a családja nem tudja, hogy hova lett.

Halalozás. Porda Mátvás folyó évi november hó 2-án, Zomborban, életének 72. évében jobblétre szenderült. A boldogult hült tetemei ma, november hó 4-én délután 3 órakor fognak beszenteltetni és a Rókus sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise-áldozat pedig f. hó 8-án délelőtt 9 órakor fog a r. kath. templomban megtartatni.

Kossuth Lajos véleménye az 1848—49-iki országos ereklye muzeumról. A fővárosi vígadóbeli 48-as kiállítás rendezősége közt vita támadt aziránt, hogy vidéken vagy Budapesten legyen e az 1848—49-iki ereklyéknek országos muzeuma. A vélemények nagy többsége a fővárost jelölte ki, a hol több vidéki és idegen fordult meg naponként, mint a vidéki városok legközelebbjében egész éven át. E fontos dolog megvitatásánál volt azonban olyan is, a kinek lokalpatriotizmusa mást kívánt. Erre gróf Kreith Turinba írt, miután meggyeztek, hogy a nagy számúított véleménye döntő lesz. Kossuth gróf Kreithhoz intézett levelében kijelenti, hogy a 48—49-iki ereklyék országos muzeuma csakis Budapesten lehet. „Képtelen eszmének“ tartja azt, hogy ilyen országos gyűjtemény vidéken legyen. Ezekután a rendezőség folyamodott a fővároszhoz ingyen helyiséggért és telekért egy illó épülethez, a mely közadakozásból fog épülni. A nagy bizottság megalakulta után olyan ereklyéket is elfogad a rendezőség, a melyek letétele adatnak.

Megakart halmi. Neve is peches; úgy hívják, hogy Pech Henrik. De peches volt az ő élete mindenkor, sohasem volt megelőgedve a világ folyásával. A sors vasuti munkásnak teremtette őt s legutóbb Ujvidéken cipeltette vele az életerhet. Nehéz egy teher volt ez neki, mert kevés jutott a pálinkára, pedig a koszt is ugyancsak sovány volt. Hiába, a kit az isten pechesnek teremt, az aztán az marad mindig. A napokban aztán, a mikor véletlenül elegendő quantum pálinkát sikerült bekebeleznie, ismét elgondolkodott az ő peches mivolta fölött s megelégedett benne csakhamar az a gondolat, hogy jobb lesz meghalnia. De hogyan? Egyik újvidéki vasuti sorompóra zsinagot kötött, arra jó erősen rákötötte a nyakát és annakutána lefeküdt a földre — hogy meghaljon. Soká várta a halált, s jött helyette édes álom, a miből csak a rendőrség előtt ébredt föl teljesen. És most már azt is fölvette Pech uram a panaszi közé, hogy: hiába, a ki peches, azt még a halál útján is pech éri!

Mai számunkhoz a Pallas nagy „Lexikon“ —jának előleges jegyzékét mellékeljük, mely egyes fizetenként és kötetenként kapható: Kollár József könyvkereskedésében Zomborban.

Művészet és irodalom.

A Pallas Nagy Lexikona előrajzát mellékeljük lapunk mai számához. Mikor ezt az előrajzot olvasónk figyelmébe ajánljuk, mi is szükségesnek tartjuk néhány szót elmondani erről a nagy munkáról, melynek megjelenése kétségenkívül a legkimagaslóbb irodalmi esemény hazánkban a letűnő század utolsó éveiben. Magyarországra körülbelül hatvanézer idegen nyelvű lexikont hoztak be eddigél a külföldről s körülbelül negyedrészt annyi magyar enciklopédia fordult meg a közönség kezén. A magyar lexikonokról nem szólnak, ezek sok jóakarattal, törekvéssel és hazafiasan csináltak könyvek, melyek azonban már keletkezésük idején se lehetnek teljesen megfelelőek, egyrészt, mert két-három ember állította össze azokat, a kik természetszerűen nem lehetnek az összes tudományok magszterei s minden törekvés és buzgóság mellett se teremthettek teljesen kielégítő munkát, másrészt, mert ezek a lexikonok sokkal szerényebb és igénytelenebb eszközökkel, sokkal kisebb tökével és áldozatokkal csinálódtak, semhogy mindent, amit a modern tudás felől, egybegyűjthettek volna. De lettek legyen ezek a művek a tökéletesség mintaképe, akkor sem felelhetnének meg ma a jogosan támasztható igényeknek. A gőz és a villám korát ériük, a fin de siècle tudósa a gőz és a villám sebességével gyarapodik, fejlődik, tökéletesül. A mi egy évtizeddel ezelőtt még a lexikális tudás teljessége volt, az ma már elavult, tulhaladott dolog; az ma már csak historiai adat a tudáshoz, de legkevésbé sem tudomány. Az ideger nyelvű lexikonok pedig — nagyobbára németek — nem ebbe az országba valók. Nem a kívülről gyakorta emlegetett „magyar chauvinizmus“ mondhatja ezt velünk, hanem igenis a külföld chauvinizmusa. A német lexikonok nemcsak azért ártalmasak ebben az országban,

mert idegen nyelv kultuszát hozzák be, hanem ide plántálják az idegen szellemet is. A tudomány sohase olyan hozzáférhető idegen nyelven, mint a hazáin: sohase olyan közvetlen; sohase keltheti bennünk azokat a pontos képeket; sohase simul olyan közel a mi gondolatvilágunkhoz, hogy a teljes megértés, a határozott tudás járasson a nyomában. De ez még csak a kisebb hiba. Nagyobb hiba, hogy az az idegen munka nemcsak nem tud, hanem nem is akar olyan lenni, hogy a mi jogos igényeinket kielégítse. Amiót mi lelkesedünk, az őt nem hevíti; ami a mi szívünk köz közel áll, az neki idegen; ami a mi nemzetünknek életerdek, ott ő hidegen megy tovább, ügyet se vetve rá. Alig törődnek azzal, a mi tisztán magyar, a mi nekünk legfőbb és legfontosabb, s ha talán nem is egészen rosszakarattal, de legalább is kevésbevévés, nem törődés vezeti a tollát, ha kényszerűségből velünk foglalkozik. A legkisebb német falu jobban érdekl, mint akármelyik vármegyénk; a legapróbb germanista közelebb áll szívéhez mint a mi nemzeti nagyjaink. A Pallas Nagy lexikona — mint a prospektuson olvasható fényes névsor mutatja, — összegyűjtötte a legkiválóbb szakfériaikat, a kik eddig is apóli és terjesztői voltak a tudománynak és kiválóképen a magyar tudománynak, hogy velök irassa meg az összes ismeretek enciklopédiáját. Ez a száználvala jól ismert név kezesség a mellett, hogy a mit csak elért a modern tudás, akár az elvont, akár a gyakorlati tudományok terén, azt mind felöleli a nagy mű, mely a kezéből kikerül. A közélet nem adhat fel olyan kérdést, minőre e kiváló tudósok csoportja előre meg ne adta légyen a választ. S a mit a szó érthetővé tesz, azt még több mint 2000 szövegrajz, 240 fametszeti melléklet, 170 térkép, 64 színes nyomású képmelléklet hozza közelebb a képzelethez. S ezek a képek, a rajzok és festőművészet kiváló alkotásai, csekély kivétellel mind idehaza készültek, a legkiválóbb magyar műintézetekben. Nemesak magyarizák ezek a szövegek, hanem megadják fénylő bizonyítékát annak is, hogy a magyar művészet és a magyar ipar teljesen lépést tartott a külföldivel, s talán nem egy tekintetben előtte is jár. 13.000 sűrűn telennyomatott oldal lesz a nagy munka. S a „Pallas“ irodalmi és nyomdai részvénytársaság olyan gonddal és műveléssel állítja ki a 16 kötetes művet, a hogy ilyen terjedelmű magyar munkát még nem állítottak ki. Külön e célra készült, teljesen famentes papirt használnak a Lexikonhoz, tehát olyan papirt, a mely soha meg nem sárgul. A nyomtatáshoz egyenesen erre a célra öntött, teljesen új, kiválóan szép metszésű betűket használnak, hogy ne csak a szellemi tartalom legyen kiváló, hanem az egyuttal a szemet gyönyörködtető formában kerüljön a magyar olvasóközönség elé. Az előfizetés feltételeire, valamint mindegy felmerülhető kérdésre vonatkozólag utalunk a lapunkhoz mellékelt prospektusra, a mely közli a munkatársak névsorát s felsorolja a műhöz csatolandó mellékletek címét is. — Előfizetéseket és megrendeléseket egyes füzetek vagy kötetekre elfogad: Kollár József könyv-, papir- és zenemű-kereskedő Zomborban.

Színház.

Kedden, november hó 1-én, Csiky Gergely 3 felvonásos színműve, a *Stomfay család* adott.

Talán jobb lett volna e napon nem is tartani előadást. Mindszentek estjét a katolikusok szivesebben töltik odahaza, áldozva az elhunytak emlékének. Meg lehetett volna tartani az előadást kárpótlásul a hétfői napon, amely különben is színházi szünnap.

No de azért elég szép számban volt a közönség; a jó színműnek meg volt a vonzóereje ezen a napon is; habár még látogatottabb is lehetett volna a ház.

Az előadás különben egyike volt ismét a legjobboknak. Csak egy-két szerep volt rossz kezekben. Nem tudjuk, miért nem játszott e napon Fűrey és Gyarmaty, mikor az ő szerepkörük megkívánja azt, hogy a színművekben föllépjenek. A közönség is méltán elvárja, hogy az oly szerepeket, a melyek az arra való tehetségesebb színészeink kezeibe valók, azok játsszák is tényleg. Így jutott a Stomfay Vilmosnak a szerep Pestibe, aki a komikusabb szerepekben kitűnően megállja ugyan a helyét, de itt bizony gyöngének bizonyult, mert az ő mostani alakítása sok lefaragnivalót mutatott. Különösen modoros, többé-kevésbé születes modorlatai nem voltak helyénlévők. A férfiszerepek bemutatói közül ismét Rakodczy (Stomfay Ákos) és Fehérvárt (kataszteri igazgató) kell kiemelnünk, akik tökéletes alakítást mutattak. A nők közül különösen kivált a mai darabban Várhidi Rózsa, aki a sorsüldözött Margit szerepebe annyira beleélt magát, annyira őszinte érzéssel játszotta azt, hogy szinte hajlandók voltunk elhinni neki, mikép csakugyan könnyezett is a mélyebb érzésű jelenetknél. Általában teljesen kitudta aknázni a szerep előnyeit s a közönség sokhelyt zajos tapsokkal tüntette ki, még nyílt színen is. Ugy találjuk, hogy a hol mélyebb érzést, avagy a szenvedélyek hevesebb nyilvánulását kell tolmácsolnia, ott mindig kifogástalan a játéka.

Laczkó Aranka művészi játékot mutatott a Berta báróné szerepében is. Itt már megjelenésében, egész magatartásában és különösen arcjátékában fejezte ki a jóléki és erős akaratú asszony egész lelkiállapotát.

A Stomfay család többi tagjai közül még csak Ferenczyt emeljük ki különösen, aki a szegény végrehajított szépen átgondolt játékban mutatta be.

Szerdán, november 2-án a *Madarász* c. jó opelette ment, ez idén másodsor.

A szereposztás a régi volt s az előadás — mint az első alkalommal is — jó volt. Valami újat különben nem mondhatunk az egyes szereplőkről.

Tegnap, nov. 3-án, Shakespeare *Velencei kalmár*-ja adott, melyre vonatkozólag lapunk mai számában bővebb ismertetést közlünk.

Kolerás krónika.

... Ebben a kolerás világban miről regélhet másról a szegény krónikás, mint a — koleráról. S midőn én krónikás szerepre vállalkozom, miről regéljek másról, mint legnagyobb bajomról: kolera-betegségemről...

Pax tecum — édes szerkesztő uram — és pax vobis mindnyájatoknak, akik féltek és remegtek. Oh, ti kishitűek, azt hiszitek, rosszakarótok vagytok, azt hiszitek másnak is kívánom ezt az undok, borzalmas betegséget? Nem, hűveim, elég ha magam szenvedek, elég ha magam gyötörtetem és gyötörtetem annyira, hogy szakértői vélemény szerint jelenleg már a végét járóm.

Eppen azért mindenkinek megnyugtatósára előre is kinyilatkoztatom, hogy tollat, tintát, papírt, mindent, de még a gondolataimat is irtózatossá módosítottam.

És desinfiálom folyton magamat is, még a körmeimet is, de mind hasztalan! Kérem, tessék csak ide figyelni. Jött először az általános rosszullét, minden tagom fájt, a józan gondolkodásom férdé utakon járt, se járni, se ülni, se fektüdni nem voltam képes. Kétségbeesésem tetőpontra hágott, amikor még mindezekhez irtózatossá bányási inger vett rajtam erőt. Most még hozzá a lábaim megbénultak, mintha csak a legirtózatossabb görcs is kinezna már. Kínáltak vörös borral. Brr! Már láttára is felfordult a gyomrom. Cognakkal! Borsódzott tőle a hátam. Aztán egy kis Törley-vel! Undorral fordultam a falhoz.

Orvost, orvost, meghalok, meghalok — kiabáltam folytonos bányási inger között. De tudja Isten, az én kedves, aranyos Miskám, aki utóljára egyedül maradt a sok ápoló közül s aki azelőtt szívét-lelkét feláldozta volna értem, hajthatatlan volt. Nem akart sehogy sem orvost hívni, hanem mikor legjobban jajgattam, a fogai közt folyton ezt mormogta: „ugy kell kutya”. Természetesen ez nekem szörnyen fájt, s mint egy kis gyermek, még jobban jajgattam. Pokoli tüzzel égettek a bacillus komák.

Egyszerre azonban a Miska, mintha megtért volna, eltávozott, hogy majd hoz orvosságot. Kis idő múlva visszatért.

— Itt van édesem — szól mézes-mázos hangon — az egész városban dul a kolera, orvost nem hozhattam, hanem ime ezek a valódi neked való kolera-cseppek. Egyszerre hajtsd fel s mindjárt jobban leszel.

Mohón kaptam ki a kezéből s még mohóbban hajtottam fel.

De oh! Egek! Mintha csak a villám csapott volna belém. Mintha csak Hamburg minden kolera-bacillus belém bujt volna. Minden idegem, minden izmom megfeszült s gyomrom eddig elöttem ismeretlen nagyfokú háborgást rögtönzött. Oly borzasztó kinokat állottam ki, hogy még a szépapám is elem varázsolta a képzelet. Ott állott az öreg ősz fűrtökkel borított fejű s mogorván tekintett reám, mialatt ugyanazt rebesgette, amit a Miska: „ugy kell kutya”. És aztán megjelent előttem az a szép virágszál is, az az életem boldogsága, az az ördög vagy angyal, vagy minek is nevezzem, aki előtte való nap — a sok hitegetés, kacérkodás, ámtás után — kikoszarozott csupa tréfából, azt mondván, hogy még nem vagyok elég komoly a házasságra. Ő ilyet mondott! Ez irtózatossan elkieserített. És most is, mikor végórám megjelent előttem, ő is éppen úgy, mint a szépapám, meg mint a Miska, csak ennyit rebegett bánatos tekintettel: „lám, lám megmondtam, de ugy kell”.

„Ugy kell, ugy kell” — de mért — jajdultam volna fel, ha kinaim, gyötrelmeim még a bangomat is el nem vették volna. Még erre sem voltam képes. Hanem magamban szentül hittem, hogy még egy-két perc, és, és... elköltözöm.

És a Miska orvossága csak elősegíti haláloamat. Tudja Isten mi volt! Olyan spirituszos, ecetes rámpás-féle kotyvalék, amit elkieseredéseimkor annyit ittam.

Ugy hatott a gyomromra, mint a méreg s a Miska végszavainak éles fulánkja csak fokozta elkieseredésemet. Nem elég, hogy folyton kárörvendő gnyakacajt hallott ajkairól, hanem most még hozzá kalapját és botját véve, ott hagyott e szavakkal:

— Ugy kell kutya! Halj meg, nem érdemelsz mást! Ez ugyan gyógyított, ugy e szerkesztő uram! Képzelteti mennyire megbotránkoztam. En, a kolera-beteg in höchsten grad, ilyent tapasztalok. Hát ezek azok az óvintézkedések, ez az a mintaszerű gyógyítás, ilyen hatást értek el azok a dörgedelmes miniszteri rendeletek, melyek végig száguldottak az egész országot „a Kárpátoktól egész Adriáig”? Egymagára hagynak egy szenvedő kolera-beteget. Szégyen és gyalázat! Azért vándoroltak hát hozzánk országokat átgorva azok a „komák”...

És kinaim csak hosszas szenvedés után csillapultak. Bekövetkezett az utolsó stádium! Testem, idegzetem felmondotta a szolgálatot... végegyengülésbe estem, minden göres, minden kín megszűnt, de oh, borzalom! Tudtam, olvastam, hogy rendszerint ez a befejező. Borsódzott kérem a hátam. Istenem! bátha tetszhalott leszek?!

És igen... félig még vagyok meredve, szívem alig dobog, de tudom, hogy még élek. Oh, mindenhatóm, ha így eltemetnek!...

Csakugyan tetszhalott vagyok. Nem bírok mozdulni, de hallom, hogy az ajtó csikorog, valaki jön, folyton közeleg felém... eleinte lassan mormog valamit; aztán még egy másikkal is hallom lépteit... beszélnek egymással.

— Alszik — mondja az egyik.
— Majd felkeltem — szól a másik.
— Ne tessék bántani — mondja megint az egyik.
— Dejszen — szól újra a másik — kelj fel héj. Nem szólhatok, nem mozdulhatok.
— Kelj fel — kiált újra, mialatt jól megráncigál. Érzem, hallom, de mindhiába. Az a másik borzasztó mérges lehetett már, mert oda hajolva a fülembé dörögte:

— Héj, ne aludj, egy kellemes vendéged érkezett. És most ugy megrázott, hogy a világ legelső tetszhalottja is felébredt volna.

Hirtelen felugrom, de majd hanyatt vágódtam. Az a másik, az a dörgő hang, a Miska volt, és az az egyik, oh irgalom atyja ne hagyj el, az az... az a bizonyos Józsi calkelner volt...

... Ennyi liter rámpás, ennyi liter fehér asztali, ennyi füveg somlyai, tokaji, ennyi füveg Törley, két tükör, 13 drb pohár, 7 drb üveg, két szék, egy asztalláb... recitált a Józsi.

Jaj, jaj, jaj... összeszűgörova szaladtam a másik szobába s ott levette magam egy pamlagra, most már igazán borzasztó kinokat állottam ki.

És azóta folyton kolerában, a legundokabb beteg ségben szenvedek magam is, meg a zsebem is. Nem kívánom senkinek, édes szerkesztő uram! Elég, ha a zsebemben kívül harmadiknak is bele voltam még valakit. Igen, még valakit, — fájdalom, még valakit!...

Oh! Szegény jövő havi gázsi!

Krokodilus.

Levél a szerkesztőhöz.

Igen t. szerkesztő ur!

Becses lapjának legutolsó f. é. november hó 1-én napvilágot látott számában „Szerbek értekezlete” c. alatt megjelent közlemény a valóságban teljesen meg nem felel, — felkérem sziveskedjék a tényállás helyreigazítása végett a következő soraimat felvenni:

A hivatkozott közlemény szerint Gyurisits György városi tanácsnok, mint hatósági kiküldött engemet azon sértő kifejezésekért, melyek a magyar kormányt Angyelic patriarcha kinevezetése és Ivacsokovits püspök (talán patriarcha?) nyugdíjaztatása által elkövetett állítólagos törvényteleneségeikért illetem. — Ezzel szemben kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy midőn minden egyes támadás nélkül beszédem közben azt mondtam: „midőn Ivacsokovits patriarcha törvénytelen uton, azaz nyugdíjaztatás által a patriarchai székéből elmozdítottam.” Gyurisits ur figyelmeztetett, hogy oly tényeket, melyek őfelsége sanctióját kinyerték, itt bírálat tárgyává ne tegyem, — mire én azt válaszoltam neki, hogy „ez az ügy annak idején s utóbb is a nyilvánosság terén, mindennemű alakban, szóval és sajtó útján, bírálatot és senkinek sem jutott szövébe ezért bárkit is törvényes uton felelősségre vonni, így tehát én is kénytelen vagyok a gyereket saját nevén megnevezni”, s midőn erre Gyurisits ur azt felelte, hogy hasonló kifejezések használata esetén meg fogja vonni tőlem a szót, figyelmeztettem Gyurisits urat, hogy „én országgyűlési képviselő vagyok, s engem szólás szabadságomban nem korlátozhat, hanem ha neki ugy tetszik oszlassa fel a népgyűlést, — én majd találok utat és módot, hogy azt mit itt a választóknak elmondani akarom, velök más uton közöljem.” Ezzel az első incidens véget ért, de midőn csakhamar ezután ismét, *ismétlem minden közelebbi kritika nélkül* azt mondtam, „midőn azután Angyelic German patriarchává kineveztetett”, Gyurisits ur ismét tubuzgóságában szavamba vágott, azzal, „hogy ilyen kifejezéseket meg nem engedhetek, mert Angyelic nem lett kinevezve, hanem megválasztva őfelsége által megerősített” (Sic?) mire én kijelentettem, hogy én senki kedvéért a választók előtt hazudni nem fogok, — és felkérem hogy engemet előadásomban ne gátoljon, hanem ha kedve tartja, oszlassa fel a gyűlést és vállálja ezért magára a felelősséget. Ezzel ez a második és utolsó incidens is véget ért, s én beszédemet zavartalanul bevégezhettem.

A fentiekből nyilvánvaló:

a) hogy a magyar kormányt erős és sértő kifejezésekkel nem illetem, hanem csak autonomiánk történelmi fejlődésének rövid vázolója közben száraz tényeket soroltam elő.

b) ha Gyurisits ur közbeszólása erélyes rendutasításnak vétetik, ugy én legalább is oly erélyesen visszautasítottam Gyurisits urnak eme, nézetem szerint helytelen felépését.

Ezt főleg azért tartom kötelességemnek kijelenteni, nehogy úgy álljak a nagy közönség előtt, mint egy hibát elkövetett s felelősséget vállaló által ezért megleckéztetett gyermek, mint a milyennek ugy látszik eme közlemény feltüntetni kíván; s mit én azonban a legerélyesebben visszautasítok, mert ismerem jogaimat és kötelességeimet.

Végül még csak annyit kívánok megjegyezni az ugyanezen közlemény végén foglalt ama feltevésre, hogy „a helybeli nemzeti párt, kezdi magát teljességgel nemzeti-ségi párttá kinőni”, miszerint szent meggyőződésem szerint bármely országos párthoz tartozó gör. kel. szerbeknek ép oly joga van saját egyházi és iskolai autonómiájuk biztosításáról gondoskodni, mint bármely más vallást követő állampolgároknak nemzetiségükre való tekintet nélkül, — mit legjobban igazol ama körülmény, hogy a kormány-párti szerb nemzetiségű országgyűlési képviselők leg-többje egyuttal szerb egyházi kongresszusi képviselő; s így eme feltevésnek legkisebb alapja sincsen.

Zomborban, 1892. évi november hó 3-án.

A tekintetes szerkesztő urnak kiváló tisztelője

Dr. Drakulic Pál,

Zombor város országgyűlési képviselője.

Közöljük dr. Drakulics Pál ur fentebbi nyilatkozatát, — mert elvünk tért nyitni lehetőleg minden ellenvéleménynek, ha az a tárgyilagosság határait nem lépi át. Három megjegyzést azonban kötelességünk a dr. Drakulits ur által mondottakra tenni. *Először:* lapunk mult számában „Szerbek értekezlete” c. hírtünk, miután azt jól értesült forrásból nyertük, miután továbbá az a ténybeli állításokat illetőleg ugy dr. Drakulits ur most közölt nyilatkozata, valamint a mai számunkban megjelent részletes tudósítás által csak újabb megerősítést nyer, — mindenben fentartjuk; nincs okunk — ismerve a zombori politikai pártviszonyokat — a hirhez illesztett megjegyzést visszavonni; *másodsor:* nézetünk szerint Gyurisits György főjegyző ur akkor, amidőn dr. Drakulits urat, beszéde közben használt sértő kifejezésekért két ízben rendutasította s mikor a népgyűlés feloszlását helyezte kilátásba nem tubuzgóságot tanusított, hanem egyszerűen kötelességét teljesítette, mert *szorosán* meglévén határozva a népgyűlés tárgya — (vita az új egyházi szabályzat fölött) — dr. Drakulits ur a parlamentben ily esetben alkalmazható jogát jogcímtilt arra fel nem használhatta, hogy eltérve

a tárgyól, a népgyűlésen a magyar kormányt egy őfelsége által megerősített tényről tanusított eljárását törvénytelennek nevezze. Képviselői immunitása ilyen politikai kitérésre, — jogot nem adott. *Harmadsor:* akademikus fejtegetések folyhatnak arról, hogy Angyelic patriarcha állását választásnak vagy kinevezésnek köszönhetette-e, annyi azonban tény, hogy a patriarkai állás elnyerésének ténye se tisztán választás, de nem is tisztán kinevezés volt Angyelicra nézve. Drakulits ur tehát nézetünk szerint éppen nem hazudott volna választóinak, ha Angyelic patriarkasága alapjául a nem szorosán vett kinevezést vagy választást fogadja el, — mert velünk együtt igen sokan hasonló nézetben vannak. Mert Angyelic patriarkaságánál a *szoros* értelemben vett kinevezés legfőbb ismérve — az t. i. hogy a kinevező ebbeli szabadsága teljesen érintetlen — nem volt meg, mert ő a kongresszus szavazatokat nyert jelöltei közül lett a patriarkaságra kiszemelve.

JESSIKA.

(„A velencei kalmár”. Irtá: Shakespeare.)

Mikor ezt a darabot Drurylane-ban előadni láttam, mögöttem a páholyban egy szép halvány angol nő állt, a ki a negyedik felvonás végén hevesen zokogott, s több ízben fölkiáltott: The poor man is wronged! (Igazságtalanul bánták a szegény emberrel!) Arca a legnemesebb görög-metszésű arc volt, szemei nagyok és feketék. Soha sem tudom elfelejteni e nagy fekete szemeket, melyek Shylockot megsírták.

Mikor pedig ama könyvekre gondolok, akkor a „Veleucei kalmár” a tragédiák közé kell számíttanom, jóllehet a darab kerete jókedvű bohóccokkal, torzképekkel és amorettekkel van fölcifrázva, s maga a költő is voltaképen vigjátékot akart adni. Meglehet: Shakespeare az volt a célja, hogy a nagy közönség mulattatására bemutasson egy alattomos, telhetetlen szürnyet, egy gyűlöletes mesebeli alakot, a ki vért szomjazik, — miközben elveszti leányát és aranyait, s még fölül rá ki is csufolják. Hanem a költő geniusa, a világszellem, mely fölötté uralkodik, mindig magasabban áll, mint az ő egyéni akarata; — s így történt, hogy Shylockban, dacára a szemet sértő torzításoknak, igazságot szolgáltat egy szerencsétlen felekezettnek, melyet a gondviselés titkos rendelkezéséből, ugy az elsőrendű, mint az előkelő néposztály gyűlöletével üldöz, s mely ezt a gyűlöletet nem mindig szeretettel akarja viszonzni.

De mit beszélnek? Shakespeare geniusa fölül emelkedik még a két hitfelekezettnek kiesinyes gyűlölködésén is, s drámája tulajdonképen sem zsidókat, sem keresztényeket nem mutat nekünk, hanem elnyomottakat és elnyomottakat, s ez utóbbiaknak örült, fájdalmas felújítását, ha dolyfős kinszóknak a rajtuk elkövetett sérelmeket kamatostól vissza tudják fizetni. Vallaskülönbségről a legesekélyebb jel sincs ebben a darabban és Shakespeare csak oly embert mutat be Shylockban, kinek már a természete parancsolja, hogy ellenségeit gyűlölje, mint a hogy Antonion és barátaiiban egyáltalán nem amaz isteni tan tanítványait bírálja, mely azt parancsolja nekünk, hogy szeressük ellenségeinket. Mikor Shylock annak az embernek, a ki tőle pénzt akar kölcsönözni, ezeket mondja:

Signor Antonio, ön a Rialton
Sokszor, nagyon sokszor szidalmazott
Pénzösszegim s kamatjaim miatt.
Én törve s vállvonitva hordozám,
Mert békétürés népem öröke.
Véreb, s hitetlen címmel, illegett ön,
S zsidó ünnepruhámra köp vala, —
Csak, mert tulajdon pénzem forgatom.
Hagyján! ihol most ön reám szorul!
Itt van la! hozzám jó s ezt mondja ön:
„Adj pénzt, Shylock, kérek! S ön mondja ezt,
Ki nyálával szakállam szennyezé,
S lábbal taszított, mintha kores kutját
Rugdalna kistszöbén; — s kérelme pénz!
Mit mondjak önnek? Szóljak-e imigy:
„Van pénze ebnek? Lehető-e az;
Eb kölcsönözhet-e ily összeget?”
Vagy meghajoljak tán s adósi hangon,
Fojtott lehellet — s gyáván suttogó
Hunyászkodással ily szót ejtek-e:
„No, drága ur, mult szerdán rám köpött,
Minap kirugdalt; másik izbe” meg
Eb címmel illegett, s e bökőkért
Most ennyi és ennyi pénzt kölcsön adok;*)

arra Antonio így felel:

Kedvem jöhetne most is ugy nevezni,
Rád köpni sőt tán megrugdálni is.

Hol keressük itt a keresztényi szeretetet? Bizonyára Shakespeare szatírát irt volna a keresztényiségre, ha azon személyekkel képviseltetné ezt, kik Shylockka szemben ellenséges lábon állanak, de mégis alig érdemesek arra, hogy saruszját megoldják. — A tönkrement Antonio ellágyult, elerayedt kedélyű, minden erély nélkül; — nincs meg benne sem a gyűlöletnek, sem a szerencsétlen szilárdasága; a kinek a húsa csakugyan semmi jobbra nem alkalmas, mint „hajat borigászni véle.” A kölcsönvett háromezer aranyat a megszarolt zsidónak egyáltalában nem fizeti vissza. Neki meg Bassiano nem adja meg a pénzt, — a ki valóságos „fortunehunter” (szerencsevadász), egy angol kritikus kifejezése szerint. Pénzt kölcsönöz, hogy magát lehetőleg pompásan föl-ékitse, s így gazdag házasságra, kövér menyasszonyi hozományra teyen szert, mert — mondja barátjának:

Hisz ösmered te is, Antonio,
Mint ronesolám meg összes birtokom,
Kissé nagyobb fényt élvez, mintsem azt
Szük vagyonom folyvást kiállana.
S nem azt nyögöm most, hogy rólam letűn
A csillogás, hanem főgondom az,
Mint róhatom le számos tartozásom,
Mellyel kissé kacér ifjúkorom
Elhalmozott.

*) Az idézeteket Ács Zsigmond fordításából vettem.

nynek egy
ott eljárását
nitása ilyen
armadszor:
ogy Angye-
nevezésnek
a patriárkai
de nem is
Drakulits ur
olna válasz-
a nem szo-
radja el, —
ezetben van-
t. i. hogy a
tlen — nem
nyert je-
e)
badni láttam,
ngol nő állt,
zokogott, s
nged! Igaz-
ra a legne-
k és feketék.
e szemeket,
ok, akkor a
számítanom,
torzképekkel
a költő is
Shakespea-
ség mulatta-
en szörnyet,
zomjazik, —
nég fölül rá
világszellem,
áh, mint az
Shylockban,
ot szolgáltat
gondviselés
t az előkelő
a gyűlöletet
a fölül emel-
nyűlködésen
sem keresz-
mókat és el-
mas felujjon-
vetett sere-
különbségről
n és Shakes-
n, kinek már
gyűlölj, mint
n nem amaz
paranesolja
kor Shylock
kölesönözni,
on:
mondja ezt,
at
enz!
:
n,
pött,
dok;*)
tetet? Bizo-
resztységre,
k Shylockka
gis aig érde-
A tönkrement
erely nélkül;
sem a szere-
ugyan semmi
zni véle. A
rollt zsidónak
Bassiano nem
ertunehunter
ezése szerint
ompásan föl-
menyasszonyi
a barátjának:
om,
n azt
lam letűn
n,
ettem.

A mi pedig Lorenzót illeti, biz ő a leggyalázato-
sabb házfeltörésnek részese, a miért a porosz törvények
szerint tizenöt évi börtönrre ítélnék, megbélyegeznék és
pellengére állítanák; ámbár ő nem csak a lopott ara-
nyak és drágaságok, — hanem a természet szépségei,
holdsugaras tájak, és a zene iránt is nagyon fogékony.
A mi a többi velencei nemest illeti, — a kiket Antonio
kiséretéként látunk föllépni, — úgy látszik: szintén nem
igen gyűlölik a pénzt, s szegény barátjuk számára,
mikor szerencsétlenségbe esik, nincs egyebük, mint
csak szavak, pusztá szellő. — A mi jó pietistánk, Horn
Ferenc, a következő nagyon vizenyős, de egészen találó
megjegyzést tette erre: Itt már most méltán vethetjük
fel a kérdést: hogyan lehet az, hogy Antonio szeren-
csétlenségében annyira ment a dolog? Egész Velence
ismerte és becsülte; jó ismerőseinek bizonyára tudomá-
suk volt arról a rettenetes irásról, és hogy a zsidó sem
fogta megengedni, hogy belőle csak egy betűt is kitö-
röljenek. És mégis engedték, hogy muljék nap nap után,
míg végre a három hónap eltelt, s vele a menekvésnek
minden reménye is. Azoknak a jó barátoknak, kik a
„királyi kalmár“-t seregeseen körülvették, mégis csak
nagyon könnyű lett volna összeremeneniük azt a három-
ezer aranyra menő összeget, hogy egy emberéletet —
és milyen életet! — megmentsenek S talán megtették
a kedves jó barátok, vagy — mondjuk a barátoknak
fele, vagy háromnegyedrészre? — nem, ujra nem, és
egyáltalán nem! Sajnálták rendkívül a kitudó kalmár,
a ki oly szép tüneményeket rendezett számukra azelőtt,
meg aztán egész odaadással, a mint csak szívtől és
szájuktól telett, szídták Shylockot, a mit szintén minden
kár nélkül tehettek, s hihetőleg azt vélték, hogy ezzel
baráti kötelességüknek eleget is tettek. Bármennyire kell
is gyűlölnünk Shylockot, még tőle sem vehetünk rossz
néven, hogyha egy kissé megvetné, ezeket az embereket,
minthogy azt csakugyan meg is teheti. Igen úgy látszik,
hogy ő Grazianót is — kit favallóte kiment — ama-
zokkal összetéveszti, s velük egy kategóriába sorozza, a
midőn az előbbi tapintatlanságot s a mostani böbeszé-
dőséget ezzel az éles válasszal fűti el:

Miglen szidalmadra e pecsét
Váltómon meg nem semmisítetik,
Addig tudod hiába koptatod.
Javítsd ki elméd jó fiú, különben
Romokba hull. — En jogomat kívánom.

Avagy talán Lanzelot Gobbot tekintjük úgy, mint
a kereszténység képviselőjét? Elégé különös, hogy
erről Shakespeare sehol se nyilatkozik oly határozottan,
mint épen egy beszélgetésben, melyet ez a kópé urnő-
jével folytat. Jessikának ezen kijelentésére:

„Férjem által fogok üdvözülni; ő keresztényé-
tön.“ — Lancelot Gobbo ezt feleli:
„Ezt nagyon föltéte hibásan cselekedte. Elegen
voltunk keresztényének azelőtt is, épen annyian, hogy
egymástól megélhettünk. Ez a keresztényé tértítetés
fölvizsi a disznók árát, — ha mindnyájan disznóhu-
svókké válunk, nemsokára pénzért sem kap az ember
egy kis pirítani való szalonját.“

Igazán, Postia kivételével, Shylock a legfigyelemre-
méltóbb személy az egész darabban. Szereti a pénzt, s
nem is titkolja ezt a szeretetét; kikijáltja a nyílt piacon...
De van valami, a mit még a pénz is többre becsül,
tudniillik az életélt szíve sérelmeiért, a jogos viszon-
zást a kimondhatatlan szidalmakért; — és ámbár a köl-
csönzött összeget tisztelesen kinalják neki, nem fogadja
el s a háromezer, a tiszser háromezer aranyat nem
sajnálja, hogyha azon ellenségének szíve tájáról egy font
hust vásárolhat. „Mi hasznát vehetné annak a husnak?“
— kérdi tőle Salarino. S azt feleli:

„Halat borgásznék véle; s ha semmi más hasznát
nem vehetném, jól tartanám vele boszumat. Ó engem
meggyalázott, visszavetett mintegy félmillió; vesztéseim
kinevette, nyereségim kiganyolta, nemzetemet megve-
tette, üzletemet meggátolta, elhídegité barátaimat, felbő-
szíté elleneimet; s mi oka van rá? Zsidó vagyok.
Nincsenek a zsidónak szemei? nincsenek a zsidónak
kezei, életműszerei, tagaránya, érzékei, indulatai, szen-
vedélyei? Nem ugyanazon táppal él, ugyanazon fegy-
verekkel sebesítetik, azon kóroknak alávetve, azon
irszeréktől gyógyulva, ugyanazon téltől s nyártól hűsítve,
bevítve, mint a keresztény? Ha megszurtk, nem vérzünk-e,
ha esiklandtok, nem nevetünk-e? ha megmérgezték, nem
halunk-e meg? — s ha bántotok, ne álljunk-e boszút?
Ira a többiben egyformák vagyunk, ebben is akarunk
hasonlítani önmagunkhoz. Ha a zsidó bánt keresztényt: mi
az ő alazata? — boszu. Ha keresztény bántja a zsidót,
mi legyen keresztény péld szerinti türelme? — termé-
szetesen boszu. Követem az önkötől tanult gonoszást
s bajnak kellene közbejőnnie, ha tanítóimon tul nem
tennék.“

Shylock szereti ugyan a pénzt, de vannak dolgok,
a melyeket még annál is jobban szeret, a többek között
leányát is. „Jessika gyermekem!“ Ámbár a haragnak
legnagyobb kitörésében megátkozza s óhajta látni:
bárcsak holtan heverne lábai előtt s a drágakövek fül-
lében s az aranyak koporsójában; — mégis csak jobban
szereti minden aranyánál és drágaköveinél. — A nyilvános
életből, a keresztényen társadalomból kizsírta, a családi
boldogság szűk elzárkózottságában, a szegény zsidók
bizony csak a családias érzelmeknél maradnak s ezek
nyilatkoznak nála (Shylocknál) oly megható bensőséggel.
Azt a tükriszt, azt a gyűrűt, melyet egykor felesége, az
ő Leárja, ajándékozott neki, oda nem adta volna „egy
erdő majomért“ sem. S mikor a törvényszéki jelenetben
Bassiano ezekkel a szavakkal fordul Antoniohoz:

„Antonio, egy hölgyhöz eskü köt,
Ki nekem oly kedves, mint életem;
De életem, nóm és a nagy világ
Nem mulja becsben följobb életed.
Mindent od'adnék, áldozatra kész,
E szörnyetegnek, hogy megmentsesek“ —

s mikor Graziano épen úgy beszél:
„Nóm van, kit — esküszöm — hóm szeretek;
Bár volna menyben s ott egy égi lényt
Birhatna rá, hogy e zsidó ebet
Lágyítsa meg“; —

akkor Shylockban fölébred az aggodalom lánya sorsa
iránt, a ki oly emberekhez ment férjhez, a kik feleségüket
fel tudnák áldozni barátjukért; — és nem hangosan,
hanem csak „félre“, magában mondja:

Mind ilyen a keresztényen férj! — Van egy
Lányom; de volna férje Barnabás
Fajából bárki inkább, mint keresztényen!

Ezen hely, ezek a halkan mondott szavak támo-
gatandják kárhözható itéletünket, melyet a szép Jessika
fölött ki kell mondanunk. Nem szeretetlen apa volt az,
a kit ő elhagyott, a kit megrabolt, a kit elárult...
Gyalázatos árulás! Sőt szövetkezett Shylock ellenségeivel,
s mikor ezek Belmontban mindenféle csufaságot szórnak
rá, — Jessika nem sűti le szemeit, Jessika ajkai nem
balványulnak el, inkább Jessika mondja atyjáról a leg-
rosszabbat... Rettenetes elvetemültség!... Nem volt
szerető szíve, hanem kalandos természete. Unatkozott a
fanyar kedélyű zsidónak szigorú, elzárt, „tisztességes“
házában, mely utóbb már barlaugnak tűnt fel előtte.
Dévaj szívet sokkal inkább vonzották a dobok és haránt-
sipok vidám hangjai. S vajjon Shakespeare zsidó nő
akart benne rajzolni? Egyáltalában nem; csak Év-
lányát festette, egyet ama szép madarak közül, kik, ha
már szárnyaik megnőnek: el kizsálnak az apai fészekből
a szeretet férjcsékehez. Így követte Desdemona a sze-
recsent, így Imogen Postumust. Ez asszonyi szokás. —
Jessikának kiváltképen észrevehető egy bizonyos tartó-
zkodó szemérem, melyet nem tud legyőzni, mikor férfi-
ruhát kell föllétnie. Talán ebben az egy vonásban is-
merhetjük föl azt a különös szűzieséget, mely fájának
tulajdonja, s lányainak oly csodálatos báj kölesönöz. A
zsidók erkölcsi tisztasága talán annak az ellenhatásnak
a következménye, melyet már kezdet óta gyakorolt
azon keleties érzék- és érzékiség unalom ellen, a mely
egykor szomszédaiunknál: az egyiptomiak-, phöníciaiak-,
asszirok- és babiloniaknál a legújabb virágzásban volt,
és a mely folytonos átalakulásban egészen napjainkig
föntartotta magát. A zsidók tisztá, önmegtartóztató, mond-
hatnám: elvont nép, és erkölcsi tisztaságban a germán
fajhoz állanak legközelebb. A nők szűzies tisztasága a
zsidóknál és germánoknál talán nem föltétlen becs, de
azáltal egész lényükben a legkedvesebb, a legkelleme-
sebb, a legelragadóbb hatást tesznek. Könyvezésig meg-
ható például, hogy a cimberék és teutonok leveretése
után asszonyaik azért eszednek Máriausk, hogy őket
ne katonáink, hanem — mint rabnőket — a vesztá-
paprónak adja át.

De hát mi a végső oka annak a gyűlöletnek, melyet
Európában a mózesi törvények és Krisztus tudományá-
nak követői között egészen napjainkig megőriztünk s
a melyről a költő — miközben az általánosítást a különös-
ben tünteti elénk — oly borzasztó képet ad a „Velencei
kalmár“-ban? Talán velünkiszültett testvérgyűlölet ez,
melyt mindjárt a világ teremtése után Kain és Ábel
között az istenítisztelet különbözősége miatt fellobbanni lá-
tunk? Vagy egyáltalán a vallás csak ürügy, s az em-
berek gyűlölködnek, hogy gyűlölködjenek, mint a hogy
szeretkeznek, csak hogy szeretkezzenek? Melyik fél a
bűnös ebben a gyűlöletben? Nem állhatom meg, hogy
— válaszol e kérdésre — egy részt ne közöljek egy
maganlévélből, mely szintén elítéli Shylock ellenesit:

„En nem a gyűlöletet kárhözható, melylyel a köz-
nép a zsidókat üldözi, csak azokat a boldogtalan té-
velygőket, a kik azt a gyűlöletet létrehozta. A népek
mindig igaza van a tárgyra nézve; szeretetének éppen
ugy, mint gyűlöletének mindig helyes ösztön az alapja,
csak hogy nem tudja érzelmeit helyes kifejezésre juttatni,
s azoknak tárgya helyett rendszerint a személyt éri
gyűlölete, az időbeli vagy helyi visszás állapotok sze-
rencsétlen bűnbakját. A nép szükségét szenved, nincs
módja az élet-élvezetekre, — s jöllehet az államvallás
papja azt tanítja neki, hogy „azért vagyunk a földön,
hogy nélkülözünk, s az éhség és szomjúság dacára
a felsőbbégek engedelmeskedjünk.“ — titkon mégis
csak vágyódik az élvezetek eszközei után, s gyűlöli
azokat, kiknek ládáiban és szekrényeiben azok az
eszközök felhalmozva vannak; gyűlöli a gazdagokat,
s örtl, ha a vallás megengedi neki, hogy ennek a gyű-
löletnek egész lélekkel átadhatja magát. A köznép
a zsidókban mindig a pénzirtokosokat gyűlölte, mindig
a fölhalmozott ére volt az, a mi haragjának villámai a
zsidókra vonta. A változó korszellem pedig oda köl-
csönözte szíveit ennek a gyűlöletnek. A középkorban
a katolikus templom komor színezetét viselte ez a
jelszó, — s a zsidókat agyonverték, házaikat kirabolták,
„mivel ők Krisztust keresztire feszítették;“ ugyanazzal
a logikával, mint a hogy szt. Domingóban tett néhány
néger keresztényen Massacra idejében, kik a felfeszített
Üdvözítő képével szerte járva fanatikusan kiabáltak:
„Les blancs l'ont tué, tuons nous les blancs!“ (A fehé-
rek megölték őt, öljük meg a fehéreket!)

Barátom, ön kacag a szegény négereken; biztosí-
tom, hogy azok a nyugat-indiai ültetvényesek nem ka-
cagtak akkor. Felkoncolták őket Krisztus megengeszte-
lésére, mint néhány évszázaddal azelőtt az európai
zsidókat. Hanem a szt. domingói fekete kereszténynek
eljárása szintén jogos volt! A fehérek henyen éltek az
élvezetek bőségében, míg érettük a négereknek fekete
arcuk verejtékét kellett dolgozniok, s jatalm csak
egy kevés riz lisztet és igen sok korbácsütést nyertek;
a feketék valának a köznép.

Most már nem a középkorban élünk, s a köznép
is fölvilágosodottabb; most már nem veri mindjárt agyon
a zsidókat, s gyűlöletét nem szépi többé a vallással.
Korunk nem oly naiv könnyenbivő többé; a traditionalis
gyűlölet modern kifejezésformában jelenik meg, s a
tömeg a sörházakban ép úgy, mint a képviselőházban,
kereskedelmi, ipari, tudományos, vagy akár philosophiai
érvekkel szónokol a zsidók ellen. Csak álnok képmu-
tatók adnak még ma is vallásos színezetet gyűlöletük-
nek, s üldözik a zsidókat Krisztus nevében; a nagy
sokaság nyílt szívvel beismeri, hogy itt anyagi érdekek
szerepelnek, s minden lehető módon megakarja nehezi-
teni a zsidóknak üzleti képességeik érvényesítését. Itt
Frankfurtban például évenként csak huszonegy mózes-
vallásnak szabad megházasodnia; ezzel szaporodik
népessége, de a keresztényen kereskedőknek sem okoz
valami nagy konkurenciát. Itt valódi árcával lép föl a
zsidók iránt való gyűlölet, s ez az arc nem a komor,
fanatikus barát alárcát, hanem a felvilágosult kalmár
fagyos vonásait mutatja, a ki aggodik, hogy az izraelita
üzleti szellem a kereskedelem minden terén tul fogja
szárnyalni.

De hát bűntük-e az a zsidóknak, hogy bennük az
az üzleti szellem oly fenyegetőleg kifejlődött? A hiba
épen csak abban az esztelenységben rejlik, a melylyel
a középkorban az industria jeletőségéről vélekedtek, —
a kereskedést úgy tekintették, mint valami nemtelen,
a pénzületet meg épen mint valami lealacsonyító dolgot;
s ennél fogva az ilyféle iparágak legjövendelmzőbb részét,

nevezetesen a pénzületet a zsidók kezébe adták; —
ugy, hogy ezeknek — kizárva minden egyéb mester-
ségből — szükségszerűen a legraffináltabb kereskedők
és bankárokká kellett lenniök. Kényszerítették őket,
hogy meggazdagodjanak, s aztán gyűlölték őket gaz-
dagságuk miatt. Jöllehet a kereszténység most már föl-
bagyott az industria iránt való előléletével, s a keres-
kedelem és ipar terén ép oly nagyon kitanultak, s ép
ugy meggazdagodnak, mint a zsidók: azért mégis rajtuk
száradt az utóbbiakon a hagyományos népgyűlölet; a
nép még mindig a pénz-vagyon képviselőit látja bennök,
s gyűlöli őket. Lássá: a világtörténelemben mindenki-
nek igazsága van: az ülönök ép úgy, mint a kala-
pácának.*)

Heine után németből:
Trencsény Károly.

*) Elfoglaltság nélkül megjegyezzük, hogy az íróval sem világ-
nézetére, sem a darab fölfogására nézve sok tekintetben nem ér-
tünk egyet.

Naptár. November.

Havi és betű nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
4 Pént.	Borr. Kár. b.	Blandina	23 Jak. az ur ó.
5 Szom	Imre herceg	Földes	24 Arétás
6 Vas.	B 22 Lénárd	B 21 Tr. Lén.	25 D 22 Marc.
7 Hétfő	Engelbert vt.	Adolf	26 Demeter
8 Kedd	Gottfried pk.	Gottfried	27 Nesztor

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-üggyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

7384. szám.

kig. 1892.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye Novoszellő községé-
ben üresedésbe jött község jegyzői állásra ezennel
pályázatot nyitok.

A jelzett állás javadalmazása a következő:

1. 371 frt készpénz fizetés.
2. Szabad lakás.
3. 6 öl kemény tűzifa.
4. ¼ telekföld, legelőjuttalék és szérűskert haszonélvezete.

Utóbbi ingatlanok után az adót a jegyző
tartozik fizetni.

Felhívom pályázni óhajtozókat, hogy szabály-
szerűen felszerelt folyamodványukat folyó évi
november hó 21-éig vagyis a választásra ki-
fűzött napig hozzám benyújtani el ne mulasszák.
Német-Palánkán, 1892. október 27-én.

CSUPOR GYULA,

főszolgabíró.

3—1

1667. szám.

kig. 1892.

Pályázati hirdetmény.

Ó-Szivac község elüljárósága részéről lekü-
szönés folytán üresedésbe jött egy gyalogrendőri
állásra ezennel pályázat hirdetetik.

Javadalmazása: évi 270 frt, havi utólagos
résztelkekben.

A szükséges ruházatról a megválasztandó
maga tartozik gondoskodni.

Pályázóktól megkivántatik, hogy a magyar,
szerb és német nyelveket szóval birják, ezenkívül
a három közül valamelyik nyelven írni tudjanak.

Felhivatnak pályázni szándékozók, miszerint
szabályszerűen felszerelt kérvényeiket folyó évi
november hó 20-ig alulírott elüljárósághoz
okvetlenül nyújtásuk be, mert később beérkezők
figyelembe vétetni nem fognak.

Ó-Szivacon, 1892. október hó 28-án.

Zsupánszky Lyubó, **Laforsch János,**
jegyző. 3—2 bíró.

1486. szám.

kig. 1892.

Pályázati hirdetmény.

Rigyica községében leküszönés folytán üre-
sedésbe jött, évi 300 frtnyi fizetéssel egybekötött
egyik gyalogrendőri állásra ezennel pályázat hir-
dettetik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állást el-
nyerni óhajtozók, hogy kellőleg felszerelt kérvé-
nyüket Rigyica község elüljáróságánál folyó évi
november hó 10-ig benyújtásuk, mert később
érkezettek figyelembe nem vétetnek.

A megválasztandó rendőr felszerelését a köz-
sétől nyeri, míg az előirt ruházatot sajátjából
kell beszerézni.

Rigyicán, 1892. évi október hó 28-án.

Grosser Géza, **Szujer János,**
jegyző. 2—2 bíró.

Birtokeladási árverési hirdetmény.

Alulirt kir. jószágigazgatóság részéről közhírré tétetik, hogy a törvényhozás engedélye alapján az alább egyenként megnevezett földek és épületek örök áron leendő eladása végett az alább kitűzött helyen és időben írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános árverés fog tartatni. Bánatpénzül a kített becsérték 10 százaléka teendő le, a szóbeli és írásbeli zárt ajánlatnál, mely utóbbi szabályosan szerkesztendő s 50 kros helyeggel ellátva az árverés megkezdéseig az árverező bizottsághoz benyújtandó és kijelentendő, hogy versenyző az eladási árverési általános s részletes feltételeket — melyeket is különben aláírni köteles, ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti. Az árverési feltételek a kir. jószágigazgatóságnál és a kerületi ispánságoknál megtekinthetők. Utóajánlatok nem fogadtatnak el még az esetben sem, ha azok egy újabb árverés esetére kötelezőleg fentartatnak is. Az eladások a következő helyeken és időben fognak megtartatni: **I. Aradon a kir. jószágigazgatóságnál 1892. évi november hó 21-én d. e. 9 órakor:** Pítvarosi koresmaépület telekkel 1253 □ öl 5091 frt 62 kr, Nagymajláti koresmaépület telekkel 1100 □ öl 2551 frt 60 kr, M.-csanádi kenderföld 254 □ öl 55 frt, Kis-peregi koresma 3010 frt, Zimándközi koresmaépület 800 □ öl 3440 frt, Zimándújfalusi koresmaépület 800 □ öl 2430 frt, Szabadhelyi koresmaépület beltelekkel 800 □ öl 3640 frt, Mikalakai koresmaépület beltelekkel 1207 □ öl 3850 frt kikiáltási árral. — **II. A lippai kincst. ispánságnál 1892. évi november hó 22-én d. e. 9 órakor:** Lippai serbáncsi gyümölcsös kert B. e. 1070 □ öl 10 frt, Lippai serbáncsi gyümölcsös kert B. f. 414 □ öl 16 frt, Lippai kvásza págánica 3¹²³⁴ h. 377 frt 80 kr, Lippai mészárszék 55¹³⁷⁵ h. 4471 frt, Lippai baracka 49¹⁵⁹⁰ h. 800 frt, Lippai baracka 43¹³²⁰ h. 12011 frt 40 kr, Alliosai majorföld 125⁵⁰⁰ h. 23859 frt 60 kr, Alliosai majorföld 200²⁹⁸ h. 46485 frt 60 kr, Alliosai nagy majorföld 644⁸⁵ h. 150492 frt 20 kr, Labasinczi gyálu dragói 14¹²⁰⁰ h. 978 frt 60 kr, Sistaroveci majorföld 59¹⁸⁰ h. 1184 frt 60 kr, Hidegkúti plop 1¹⁵⁹⁰ h. 611 frt, Radnai vásárvámjog 3960 frt 40 kr kikiáltási árral. — **III. A válleimarei kincst. ispánságnál 1892. évi november hó 23-án d. e. 9 órakor:** Szelcsovai szerződéses házhely 1 h. 60 frt, Bulzai szerződéses házhely 1 h. 20 frt, Lalasiuci koresma s beltelek 670 frt, Pernyesti pagyina 800 □ öl 68 frt kikiáltási árral. — **IV. A vajda-hunyadi kincst. ispánságnál 1892. évi november hó 24-én d. e. 9 órakor:** Váleá brádi föld 53⁶⁰⁰ h. 3950 frt, Aluni pestisele föld 62¹²³⁰ h. 3300 frt, Bunyillai gyálu-bunyilla föld 2¹⁰⁶⁵ h. 223 frt 20 kr, Govosdiai egy házhely 40 frt, Leleszi rumunyászi föld 224 frt, Toplicai egy kert 253 □ öl 140 frt, Dévai volt bérés lakás 175 □ öl 290 frt, Dévai sörházépület 1¹⁰⁰² h. 2400 frt, Dévai volt bérésgazda lakás 270 □ öl 500 frt, Dévai volt pálinkaház 568 □ öl 800 frt, Váleá brádi koresma 932 □ öl 400 frt 84 kr, Vulesesd kárpényi koresma 1¹⁵⁴⁰ h. 1300 frt, Zalasd melletti kacénási koresma 2⁴⁷⁰ h. 600 frt, Szántóhalmi koresma 305 □ öl 800 frt, Laszói koresma, szín, istálló 3⁵¹⁸ h. 2590 frt, Kajánelli koresma, szín, istálló 3⁹⁴⁸ h. 1200 frt kikiáltási árral. — **V. A kulai kincst. ispánságnál 1892. évi november hó 28-án d. e. 8 órakor:** Monostorszeghi ferenc-csatornai csárda 605 □ öl 1352 frt, Ó becei Stefanovits-féle föld 8¹⁰⁰⁰ h. 2960 frt, Kereszturi kincstári birtok 422⁴⁹⁸ h. 93900 frt, Kulai uradalmi magtárépület 526 □ öl 15000 frt, Petttau pusztai VIII. sz. bérlet vízhasználati joggal és rizstermelési kötelezettséggel 355⁴⁶⁰ h. 85139 frt, Petttau pusztai III. sz. bérlet 225 h. 53906 frt, Ószivaci II. bérlet I. dűlő 300 h. 87600 frt, Ószivaci II. bérlet II. dűlő 300 h. 86400 frt, Ószivaci II. bérlet III. dűlő 300 h. 101000 frt, Ószivaci III. bérlet vízhasználati joggal 865⁷⁶⁵ h. 230350 frt, Ószivaci magtár-koresmaépület 1194 □ öl 2200 frt, Bezdáni deakérdő 201²³⁴ h. 45000 frt, Kulai nagypince, pincefeletti kaszálló, bogárnak 1⁴³³ h. 7677 frt, Kulai sörházhoz tartozott föld 53³⁹⁹ h. 20466 frt kikiáltási árral. — **VI. A palánkai kincst. ispánságnál 1892. évi november hó 30-án d. e. 9 órakor:** Doroszlói koresmaépület 548 □ öl 3134 frt, Tovarisoai koresmaépület 1³⁶⁰ h. 3956 frt, Német palánkai hetic-vásárvámszedési jog 18100 frt, Hódsághi vásárvámszedési jog 5008 frt, Gajdobrai metkovics-kerekity-pusztai volt ispáni föld 6 h. 1840 frt kikiáltási árral. — Aradon, 1892. évi október hó 9-én. **M. kir. államjóságigazgatóság.** (Utánnomat nem díjaztatik.) 2—2

Pályázat.

Nádaly község jegyzői irodájában leköszönés folytán a jegyző-gyakornoki állás üresedésbe jövén, melyre ezennel pályázat hirdettetik; ezen állás javadalmazása 12 frt havonkénti fizetésen kívül a jegyzőnél teljes ellátás, ide nem értve a lakás és mosást.

Megkivántatik az illetőtől, hogy józan magaviseletét és eddigi gyakorlatát tanúsító okmányokkal alulírott jegyzőnél írásbelileg jelentkezzék. A szerb nyelv tudása elkerülhetlen kellék.

Ezen állás f. é. november 15-től elfogalható.

Nádalyon, 1892. évi október hó 31-én.

SCHINDLER ANTAL,
jegyző.

3—1

Helyettes tanító kerestetik.

Tanító-helyettes kerestetik Prigl.-Szent-Iván község népiskolájához. Orgonálás és énekben való jártasság kívánatos. Az állás azonnal elfoglalandó. Bővebb felvilágosítást ad

2—1

az iskolaszék.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém Zombor és vidéke nagyérdemű közönségének becses tudomására hozni, miszerint helyben, főttea, Kossanits A. C.-féle házban „Kossanits A. C.” cég alatt fennállott

divat-rőfős-üzletet

átvettem és azt

PANDUROVITS D. M.

törvényszékiileg bejegyzett cég alatt tovább vezetem.

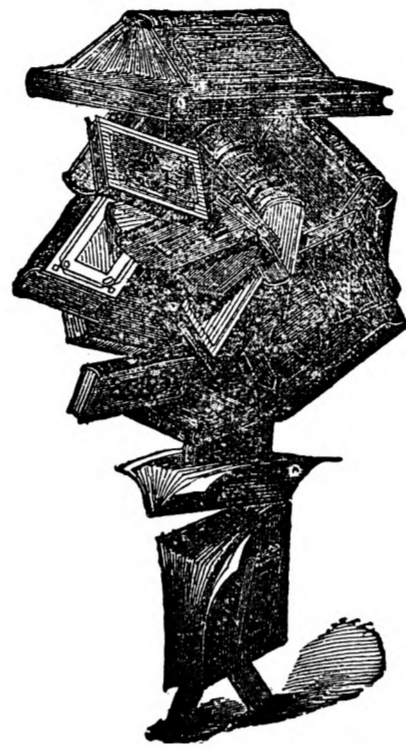
Miután üzletemet a legszebb, legdivatosabb és legolesőbb áruval ugy hazánk, mint a külföld legelső gyáraiból berendeztem, kérem a nagyérdemű közönség kegyes pártfogását, melylyel vagyok

Zombor, 1892. évi október hó 1-én.

kiváló tisztelettel

PANDUROVITS D. M.

10—9

Emaile festékek és tárgyak, a papírművirágokhoz szükséges összes hozzávalók, valamint a könyv-, papir- és zeneműkereskedelem szakmájába vágó összes cikkek, nagy választékban olcsón kaphatók a

SCHÖN ADOLF-féle
könyv-, papir- és zeneműkereskedésben.

Az **emaille- és bronzefestészetben, valamint a papírművirág készítésében** minden **vasárnap** délután 2—4-ig alapos oktatást ad (saját lakásán Falcione Lőrinc-féle ház, I. emelet)

özv. SCHÖN ADOLFNÉ.

2—2

FENNÁLL 1894 ÓTA

Ifj. Husvéth István

MŰFESTŐÉJE

10—5

ZOMBORBAN.

Kékfestés és nyomatás, csínózás és mángorlás. Gyapju- és gyapotfonál-festés.

Kelmefestés, mintáztatás, appreteur, decateur és moirée.

Selyem, gyapju, pamut és vegyes szövetek, női- és férfi-öltözetek szetfejtett valamint egész alakban, butor- és szobadisz.ési szövetek, kendők, csipkék, szalagok, keztükök és harisnyak, gyapju- és csipke-függönyök lehet minden színben megfestetnek s ismét mint újak állíttatnak elő.

Vidéki megbízások pontosan teljesíttetnek.

7098. szám.

kig. 1892.

Pályázat.

Káty községben leköszönés folytán megürült s 360 frt évi javadalmazással ellátott és az irnoki teendők végzésével megbízott községi kézbesítői állásra ezennel pályázatot nyitok; felhivom tehát mindazokat, kik ezen állás elnyeréséért pályázni óhajtanak, hogy a községi szervezési szabályrendelet 8-ik §-ának megfelelőleg felszerelt kérvényeiket — melyben azt is igazolni tartoznak, hogy a hivatalos nyelven kívül a szerb és német nyelvet szó és írásban birják — folyó évi november hó 10-éig annál inkább nyujtsák be, mert a később érkezendő folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Kelt Titelen, 1892. évi október hó 22-én.

VOJNITS,

főszolgabíró.

3—3

Zombor, Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

A valódi

TORD-TRIPPE

kiirt **patkányt, egeret** és **vakondot** anélkül, hogy más háziállatokban kárt okozna. Ezen szer sem Arsenikumot, sem Strychnint, sem Phosphort vagy más a hányást ingerlő szert nem tartalmaz és háziállatoknak teljesen ártalmatlan.

Ára egy csomagnak 50 kr.

Ezer forintot fizetek annak, ki bebizonyíthatja, hogy egy **Tord-Trippet** felülmúló szer létezik, mely főképen — mint ez — a háziállatoknak nem árt, míg ellenben más phosphor vegyületek elpusztít kutyát, macskát és legkellemetlenebb büzt terjeszt.

A. COUSSEAU Traverse Gazzino Marseille,

a francia, belga és olasz államvasutak szallítója.

Egyedüli raktár Zombor részére:

SZTRILICH ZSIGMOND úr

fűszerkereskedésében

a „Szarvas”-hoz.

8—2

7131. szám.

kig. 1892.

Pályázat.

Titel községben leköszönés folytán megürült s 400 frt évi javadalmazással ellátott községi segédjegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok, felhivom tehát mindazokat, kik ezen állás elnyeréséért pályázni óhajtanak, hogy a községi szervezési szabályrendelet 7-ik §-ának megfelelőleg felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 10-éig annál inkább nyujtsák be, mert a később érkezendő folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Kelt Titelen, 1892. évi október hó 22-én.

VOJNITS,

főszolgabíró.

3—3

Birtokeladási árverési hirdetmény.

Alulírt kir. jószágigazgatóság részéről közhírré tétetik, hogy a törvényhozás engedélye alapján az alább egyenként megnevezett földek és épületek örök áron leendő eladása végett az alább kitűzött helyen és időben írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános árverés fog tartatni. Bónatpénzül a kitett becserék 10 százaléka teendő le, a szóbeli és írásbeli zárt ajánlatnál, mely utóbbi szabályosan szerkesztendő s 50 kros bélyeggel ellátva az árverés megkezdéseig az árverező bizottsághoz benyújtandó és kijelentendő, hogy versenyző az eladási árverési általános s részletes feltételeket — melyeket is különben aláírni köteles, ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti. Az árverési feltételek a kir. jószágigazgatóságnál és a kerületi ispánságoknál megtekinthetők. Utóajánlatok nem fogadtnak el még az esetben sem, ha azok egy újabb árverés esetére kötelezőleg fentartatnak is. Az eladások a következő helyeken és időben fognak megtartatni: **I. Aradon a kir. jószágigazgatóságnál 1892. évi november hó 21-én d. e. 9 órákor:** Pitvarosi koresmaépület telekkel 1253 □ öl 5091 frt 62 kr, Nagymajláti koresmaépület telekkel 1100 □ öl 2551 frt 60 kr, M.-csanádi kenderföld 254 □ öl 55 frt, Kis-peregi koresma 3010 frt, Zimándközi koresmaépület 800 □ öl 3440 frt, Zimándújfalusi koresmaépület 800 □ öl 2430 frt, Szabadhelyi koresmaépület beltelekkel 800 □ öl 3640 frt, Mikalakai koresmaépület beltelekkel 1207 □ öl 3850 frt kikialtási árral. — **II. A lippai kincst. ispánságnál 1892. évi november hó 22-én d. e. 9 órákor:** Lippai serbáncsi gyümölcsös kert B. e. 1070 □ öl 10 frt, Lippai serbáncsi gyümölcsös kert B. f. 414 □ öl 16 frt, Lippai kvásza págánica 31234 h. 377 frt 80 kr, Lippai mészárszékret 551375 h. 4471 frt, Lippai baracka 491500 h. 800 frt, Lippai baracka 431329 h. 12011 frt 40 kr, Allioi majorföld 125500 h. 23859 frt 60 kr, Allioi majorföld 200298 h. 46485 frt 60 kr, Allioi nagy majorföld 64485 h. 150492 frt 20 kr, Labasincsi gyálu dragoi 141200 h. 978 frt 60 kr, Sistaroveci majorföld 59180 h. 1184 frt 60 kr, Hidegkuti plop 11590 h. 611 frt, Radnai vásárvámjog 3960 frt 40 kr kikialtási árral. — **III. A válleimarei kincst. ispánságnál 1892. évi november hó 23-án d. e. 9 órákor:** Szecsovai szerződéses ház hely 1 h. 60 frt, Bulzai szerződéses ház hely 1 h. 20 frt, Lalasincsi koresma s beltelek 670 frt, Pernyesti pagyina 800 □ öl 68 frt kikialtási árral. — **IV. A vajda-hunyadi kincst. ispánságnál 1892. évi november hó 24-én d. e. 9 órákor:** Váleá brádi föld 53000 h. 3950 frt, Aluni pestisele föld 621230 h. 3300 frt, Bunyillai gyálu-bunyilla föld 21065 h. 223 frt 20 kr, Govosdai egy ház hely 40 frt, Leleszi rumunyszai föld 224 frt, Toplicai egy kert 253 □ öl 140 frt, Dévai volt béres lakás 175 □ öl 290 frt, Dévai sörházépület 11092 h. 2400 frt, Dévai volt béresgáza lakás 270 □ öl 500 frt, Dévai volt pálinkabáz 568 □ öl 800 frt, Váleá brádi koresma 932 □ öl 400 frt 84 kr, Vulessed kárpényi koresma 11540 h. 1300 frt, Zalasd melletti kacénási koresma 2076 h. 600 frt, Szántóalmi koresma 300 □ öl 800 frt, Laszói koresma, szín, istálló 3518 h. 2500 frt, Kajánelli koresma, szín, istálló 3948 h. 1200 frt kikialtási árral. — **V. A kulai kincst. ispánságnál 1892. évi november hó 28-án d. e. 8 órákor:** Monostorszegi ferenc-csatornai esárda 605 □ öl 1352 frt, Ó-becsei Stefanovits-féle föld 81000 h. 2960 frt, Kereszturi kincstári birtok 422498 h. 93900 frt, Kulai uradalmi magtárépület 526 □ öl 15000 frt, Pettau pusztai VIII. sz. bérlet vízhasználati joggal és rizstermelési kötelezettséggel 355400 h. 85139 frt, Pettau pusztai III. sz. bérlet 225 h. 53906 frt, Ószivaci II. bérlet I. dűlő 300 h. 87600 frt, Ószivaci II. bérlet II. dűlő 300 h. 86400 frt, Ószivaci II. bérlet III. dűlő 300 h. 101000 frt, Ószivaci III. bérlet vízhasználati joggal 865765 h. 230350 frt, Ószivaci magtár-koresmaépület 1194 □ öl 2200 frt, Bezdáni deakerdő 201324 h. 45000 frt, Kulai nagypince, pincefeletti kaszálló, boguárlak 1433 h. 7677 frt, Kulai sörházhoz tartozott föld 53839 h. 20466 frt kikialtási árral. — **VI. A palánkai kincst. ispánságnál 1892. évi november hó 30-án d. e. 9 órákor:** Doroszlói koresmaépület 548 □ öl 3134 frt, Tovarisovai koresmaépület 1900 h. 3956 frt, Német palánkai hetic-vásárvámszedési jog 18100 frt, Hódsághi vásárvámszedési jog 5008 frt, Gajdobrai metkovics-kerekity-pusztai volt ispáni föld 6 h. 1840 frt kikialtási árral. — Aradon, 1892. évi október hó 9-én. **M. kir. államjóságigazgatóság.** (Utánnyomat nem díjaztatik.) 2-2

Pályázat.

Nádaly község jegyzői irodájában leköszönés folytán a jegyző-gyakornoki állás üresedésbe jövén, melyre ezennel pályázat hirdettetik; ezen állás javadalmazása 12 frt havonkénti fizetésen kívül a jegyzőnél teljes ellátás, ide nem értve a lakás és mosást.

Megkivántatik az illetőtől, hogy józan magaviseletét és eddigi gyakorlatát tanúsító okmányokkal alulírott jegyzőnél írásbelileg jelentkezzék. A szerb nyelv tudása elkerülhetlen kellék.

Ezen állás f. é. november 15-től elfogalható.

Nádalyon, 1892. évi október hó 31-én.

SCHINDLER ANTAL,
jegyző.

3-1

Helyettes tanító kerestetik.

Tanító-helyettes kerestetik Prigl.-Szent-Iván község népiskolájához. Orgonálás és énekben való jártasság kívánatos. Az állás azonnal elfogalandó. Bővebb felvilágosítást ad

az iskolaszék.

2-1

É R T E S I T É S.

Van szerencsém Zombor és vidéke nagyérdemű közönségének becses tudomására hozni, miszerint helyben, főtea, Kossanits A. C.-féle házban „Kossanits A. C.” cég alatt fennállott

divat-rófös-üzletet

átvettem és azt

PANDUROVITS D. M.

törvényszékieleg bejegyzett cég alatt tovább vezetem.

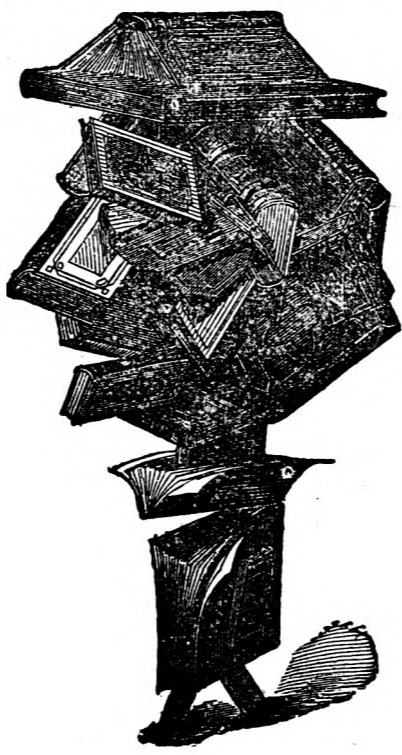
Miután üzletemet a legszebb, legdivatosabb és legolcsóbb áruval úgy hazánk, mint a külföld legelső gyáraiból berendeztem, kérem a nagyérdemű közönség kegyes pártfogását, melylyel vagyok

Zombor, 1892. évi október hó 1-én.

kiváló tisztelettel

PANDUROVITS D. M.

10-9

Emaile festékek és tárgyak, a papírművirágokhoz szükséges összes hozzávalók, valamint a könyv-, papir- és zeneműkereskedelem szakmájába vágó összes cikkek, nagy választékban olcsón kaphatók a

SCHÖN ADOLF-féle könyv-, papir- és zeneműkereskedésben.

Az **emaille- és bronzefestészetben**, valamint a **papírművirág készítésében** minden **vasárnap** délután 2-4-ig alapos oktatást ad (saját lakásán Falcione Lőrinc-féle ház, I. emelet)

özv. SCHÖN ADOLFNÉ.

2-2

FENNÁLL 1894 ÓTA

Ifj. Husvéth István

MŰFESTŐDEJE 10-5

ZOMBORBAN.

Kékfestés és nyomatás, csínózás és mángorlás. Gyapju- és gyapotfonál-festés.

Kelmefestés, mintáztatás, appreteur, decateur és moirée.

Selyem, gyapju, pamut és vegyes szövetek, női- és férfi-öltözetek szelfejtett valamint egész alakban, butor- és szobadisz.ési szövetek, kendők, csipkék, szalagok, keztüök és harisnyak, gyapju- és csipke-függönyök lehető minden színben megfestetnek s ismét mint újjak állíttatnak elő.

Vidéki megbízások pontosan teljesíttetnek.

7098. szám.

kig. 1892.

Pályázat.

Káty községben leköszönés folytán megüritült s 360 frt évi javadalmazással ellátott és az irnoki teendők végzésével megbízott községi kézbesítői állásra ezennel pályázatot nyitok; felhívom tehát mindazokat, kik ezen állás elnyeréséért pályázni óhajtanak, hogy a községi szervezési szabályrendelet 8-ik §-ának megfelelőleg felszerelt kérvényeiket — melyben azt is igazolni tartoznak, hogy a hivatalos nyelven kívül a szerb és német nyelvet szó és írásban birják — folyó évi november hó 10-éig annál inkább nyujtsák be, mert a később érkezendő folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Kelt Titelen, 1892. évi október hó 22-én.

VOJNITS,

főszolgabíró.

3-3

A valódi

TORD-TRIPPE

kiirt **patkányt, egeret és vakondot** anélkül, hogy más háziállatokban kárt okozna.

Ezen szer sem Arsenikumot, sem Strych-nint, sem Phosphort vagy más a hányást ingerlő szert nem tartalmaz és háziállatoknak teljesen ártalmatlan.

Ára egy csomagnak 50 kr.

Ezer forintot fizetek annak, ki bebizonyíthatja, hogy egy **Tord-Trippet** felitmuló szer létezik, mely főképen — mint ez — a háziállatoknak nem árt, míg ellenben más phosphor vegyületek elpusztít kutyát, macskát és legkellemetlenebb büzt terjeszt.

A. COUSSEAU Traverse Gazzino Marseille, a francia, belga és olasz államvasutak szállítója.

Egyedüli raktár Zombor részére:

SZTRILICH ZSIGMOND úr
fűszerkereskedésében
a „Szarvas”-hoz. 8-2

7131. szám.

kig. 1892.

Pályázat.

Titel községben leköszönés folytán megüritült s 400 frt évi javadalmazással ellátott községi segédjegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok, felhívom tehát mindazokat, kik ezen állás elnyeréséért pályázni óhajtanak, hogy a községi szervezési szabályrendelet 7-ik §-ának megfelelőleg felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 10-éig annál inkább nyujtsák be, mert a később érkezendő folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Kelt Titelen, 1892. évi október hó 22-én.

VOJNITS,

főszolgabíró.

3-3